نشریه علمی (فصلنامه) پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی شماره ۱۰۸

سال سی و یکم، زمستان ۱۴۰۲، صفحه ۳۳۶ - ۲۸۱

شناسایی عوامل مؤثر بر عملکرد بانکداری توسعه‌ای با استفاده از رویکرد فراترکیب

محمدعلی کشاورز فیض‌آبادی

دانشجوی دکتری مدیریت تولید و عملیات دانشگاه علامه طباطبایی (نویسنده مسئول)

keshavarz.atu@gmail.com

مقصود امیری

استاد دانشگاه علامه طباطبایی

amiri@atu.ac.ir

محمدتقی تقوی فرد

استاد دانشگاه علامه طباطبایی

taghavifard@atu.ac.ir

ابوالفضل کزازی

استاد دانشگاه علامه طباطبایی

kazazi_dr@yahoo.com

در این مقاله ضمن بررسی پیشینه و ادبیات مرتبط با بانکداری توسعه‌ای، به بررسی عوامل کلیدی و تاثیرگذار بر بانکداری توسعه‌ای پرداخته شده است. معیارهای انتخاب منابع و مستندات، شامل همسویی عنوان، چکیده و محتوا با بانکداری توسعه‌ای بوده است. جامعه آماری این پژوهش شامل مقالات در دسترس و مرتبط با حوزه بانکداری توسعه‌ای موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی، وب‌سایت‌ها و اساسنامه بانک‌های توسعه‌ای می‌باشد که این منابع تا سال ۲۰۲۳ میلادی و ۱۴۰۲ خورشیدی مورد بررسی قرار گرفت. با استفاده از متد کَسپ، ۱۴۹ مقاله و سند مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت، ۸۵ مقاله/سند به صورت هدفمند انتخاب و با استفاده از روش فراترکیب مورد بررسی و کدگذاری قرار گرفت که ۸۸ کد (مؤلفه)، ۸ تم و ۶ مقوله شناسایی و پایایی آنها از طریق ضریب کاپای کوهن تأیید شد. سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بلندمدت پروژه‌ها، تمرکز بر حوزه صنعت و تولید، هدف قراردادن شرکت‌های بزرگ، رویکرد مدیریت، کسب دانش و نوآوری از کشورهای پیشرفته، تمرکز بر بخش‌های زیربنایی (زیرساخت‌ها)، مدیریت جامع ریسک و بهبود ساختار سرمایه از جمله مهمترین و پرتکرارترین مؤلفه‌های شناسایی شده بودند. از آنجایی که این پژوهش اولین مقاله درخصوص فراترکیب عوامل مؤثر بر عملکرد بانکداری توسعه‌ای است، درک عمیق‌تری از ادبیات موجود در مورد این نوع از بانکداری و مؤلفه‌های مؤثر بر آن ارائه می‌دهد.

طبقه‌بندی JEL: F63, F65, O25, R11, R58, G21, O14

واژگان کلیدی: بانک توسعه ای، بانکداری توسعه ای، عملکرد بانک، توسعه صنعتی، توسعه اقتصادی.

تاریخ دریافت: ۲۹ / ۱۰ / ۱۴۰۲ تاریخ پذیرش: ۸ / ۱۲ / ۱۴۰۲

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۱. مقدمه

یکی از راه‌های کلیدی دولت‌ها برای غلبه بر کمبود منابع مالی بلندمدت، تأسیس بانک‌های توسعه‌ای با مأموریت رسمی تأمین سرمایه بلندمدت برای پر کردن شکاف‌های بازار است. با گذشت زمان، فراز و نشیب‌های بانک‌های توسعه‌ای به خوبی نیاز به بازنگری در نقش آن‌ها را نشان می‌دهد تا آن‌ها را به ابزاری مؤثر برای توسعه اقتصادی تبدیل کند. بخش مالی به ویژه در کشورهای توسعه‌یافته کاملاً خوب عمل کرد و بانک‌های توسعه‌ای ملی و چندجانبه ایجاد شدند و به طور گسترده نقش‌های توسعه‌ای ارزشمندی را ایفا نمودند (گریفیث جونز، ۲۰۲۲). برخلاف بانک‌های تجاری سود محور، بانک‌های توسعه‌ای ملی بر پروژه‌های سرمایه‌گذاری برای بهبود رفاه اجتماعی، مانند ایجاد زیرساخت‌های بلندمدت تمرکز می‌کنند (شن ژ جیانگ، ۲۰۲۳).

علیرغم اهمیت عملی تأمین مالی بلندمدت در راستای بهبود و ارتقاء رشد اقتصادی بلندمدت، این نوع تأمین مالی غالباً و به ویژه در کشورهای در حال توسعه با کمبود مواجه است از این‌رو دولت‌ها در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بانک‌های توسعه‌ای ملی را برای ارائه وام‌های بلندمدت مورد نیاز ایجاد کرده‌اند (بوهو و همکاران، ۲۰۲۲). تحول اقتصادی برای حمایت از گسترش ظرفیت‌های تولیدی و همچنین توسعه زیرساخت‌هایی که زیربنای فعالیت‌های صنعتی است و تنگناها را کاهش می‌دهد، نیاز به سرمایه‌گذاری بلندمدت دارد. رشد سریع و تحول‌آمیز، با توجه به روند شکننده اقتصادی جهان و عدم اطمینان در مورد تقاضا و سرمایه کشورهای توسعه‌یافته به عنوان محرک‌های رشد کشورهای درحال توسعه، به یک استراتژی توسعه مستقل‌تر نیاز دارد. بخشی از این استراتژی را می‌توان در چشم‌انداز و مأموریت‌های بانک‌های توسعه‌ای مشاهده نمود (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶). بری و شلارک (۲۰۱۸) شواهد تجربی مهمی برای نقش ضد چرخه‌ای که بانک‌های توسعه‌ای ملی ایفا می‌کنند ارائه کردند. شواهد جدیدتر در مورد واکنش ارزشمند ضد چرخه‌ای بانک‌های توسعه‌ای ملی در پاسخ به بحران اقتصادی ناشی از کووید-۱۹ ارائه شده است (باروکلاف و همکاران، ۲۰۲۰؛ کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای آمریکای لاتین

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

و کارائیب، ۲۰۲۱) که چنین حمایت‌های ضد چرخه‌ای برای تحول ساختاری نیز حیاتی است، زیرا می‌تواند منابع مالی بلندمدت را حتی در مواقعی که اقتصادها در حال افول هستند برای ادامه سرمایه‌گذاری در این تحول فراهم کند (گریفیث جونز، ۲۰۲۲).

علیرغم اهمیت عملی بانک‌های توسعه‌ای، این بانک‌ها به دلیل کمبود داده‌های اطلاعاتی، تا حد زیادی مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند. از سویی جهان شاهد رنسانس بانک‌های توسعه‌ای ملی است که توسط دولت‌ها برای پیشبرد اهداف توسعه آغاز شده است. کشورهای پیشرفته و در حال توسعه برای مقابله با چالش‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی اخیراً و به‌طور همزمان، بانک‌های توسعه‌ای ملی جدید را به منظور تأمین مالی بلندمدت ایجاد کرده‌اند یا در حال برنامه‌ریزی برای ایجاد آن هستند (بوهو و همکاران، ۲۰۲۲). در بسیاری از کشورها از جمله ترکیه، آلمان، مالزی، روسیه و برزیل، قوانین و مقررات ناظر بر بانک‌های توسعه‌ای متفاوت از بانک‌های تجاری است که این تفاوت از نقش و کارکرد آن‌ها نشات می‌گیرد. مؤلفه‌های مؤثر بر کارکرد و نقش بانک‌های توسعه‌ای و به طور کلی بانکداری توسعه‌ای بسیار متعدد و متنوع بوده و عوامل و شرایط مختلف داخلی و خارجی نیز وجود دارد که بر میزان و نحوه اثرگذاری آن‌ها تأثیرگذار است. بنابراین در گام نخست لازم است نگاه بخش اقتصادی به این بانک‌ها تغییر یافته و ضمن توجه به اسناد بالادستی، ساختار بانک‌های توسعه‌ای و تخصصی در راستای وظایف توسعه‌ای و قوانین و مقررات ناظر بر آن‌ها اصلاح و تعدیل شود که لازمه این امر، شناخت مجموعه عوامل مؤثر بر فعالیت این بانک‌ها، تعیین حوزه‌ها و بخش‌های مناسب جهت استفاده از کارکردهای بانکداری توسعه‌ای، سازوکار تأمین مالی، نحوه مدیریت و مالکیت این نوع بانک‌ها و ... می‌باشد. لذا با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی برای بهره‌مندی از خدمات بانکداری توسعه‌ای به عنوان موتور محرک توسعه و تسهیل‌کننده توسعه اقتصادی و استفاده از ابزارهای مشارکتی سیاست‌گذارانه به منظور افزایش توانمندی‌های این نوع از بانک‌ها و همچنین با عنایت به نبود شناخت صحیح از کارکردهای بانک‌های توسعه‌ای، این مقاله در صدد شناسایی کارکردها و مجموعه عوامل مؤثر بر عملکرد بانک‌های توسعه‌ای است. در واقع مقاله حاضر به چندین لایه از ادبیات مربوط می‌شود. اول اینکه،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

به ادبیات رو به رشد در مورد بانک‌های توسعه‌ای کمک می‌کند. علاوه بر این، بخش‌هایی از ادبیات نیز در مورد بانک‌های دولتی وجود دارد که بر مقایسه بین بانک‌های دولتی-خصوصی و تجاری-توسعه‌ای از نظر رفتارها و عملکرد سرمایه‌گذاری تمرکز دارد. مقاله حاضر به این صورت تنظیم شده است که در بخش دوم ضمن پرداختن به ادبیات و چارچوب نظری به تبیین و تعریف جایگاه بانک‌های توسعه‌ای و بانکداری توسعه‌ای، نوع‌شناسی این بانک‌ها و مروری بر نظریه‌های پشتیبان آنها می‌پردازد و با استخراج و شناسایی عوامل مؤثر بر عملکرد بانکداری توسعه‌ای و ایجاد فهرستی جدید و جامع از مؤلفه‌های مؤثر بر عملکرد بانکداری توسعه‌ای به توسعه ادبیات کمک می‌کند. در بخش سوم، پیشینه تحقیق و در بخش چهارم، روش‌شناسی، جامعه و نمونه آماری تحقیق به همراه مراحل روش فراترکیب، بررسی و کنترل کیفیت یافته‌ها و الگوی پیشنهادی بیان گردیده است. بخش پنجم به بحث و نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات اختصاص یافته و در بخش ششم به محدودیت‌ها و پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده پرداخته شده است. امید است نتایج این پژوهش بتواند به شناخت بهتر سیاستگذاران، مدیران و فعالان حوزه بانکداری و دانشگاهیان از بانک‌های توسعه‌ای کمک کند و به رویکردهای پژوهشی آینده در این خصوص یاری رساند.

۲. ادبیات و چارچوب نظری

مرور ادبیات، یک مطالعه - یا به طور دقیق‌تر، یک پیمایش – علمی، با هدف بحث در مورد اطلاعات منتشرشده پیرامون یک موضوع خاص یا سؤال/فرضیه تحقیق است تا نتایج و یافته‌هایی که توسط سایر صاحب‌نظران حوزه تحقیق منتشرشده، مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد. در این بخش، ضمن بیان تاریخچه شکل‌گیری بانکداری توسعه‌ای و بانک‌های توسعه‌ای، به تعریف مفاهیم مربوط به آن‌ها پرداخته می‌شود. همچنین با ارائه تجربه برخی کشورها، مؤلفه‌های تأثیرگذار بر این حوزه و همچنین نحوه اثرگذاری این نوع بانکداری بر توسعه کشورها از ابعاد اقتصادی، صنعتی، کشاورزی و ...، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۱-۲. بانکداری توسعه‌ای و بانک توسعه‌ای

موضوع «بانکداری توسعه‌ای» دامنه وسیع‌تری نسبت به مفهوم «بانک توسعه‌ای» دارد و علاوه بر وظایف و عملیات بانک توسعه‌ای، روابط این مؤسسات با دولت‌های ملی و محلی، با سازمان‌های برنامه‌ریزی ملی، ارتباط با برنامه‌های توسعه‌ای ملی و با صنعت، کشاورزی، زیرساخت‌ها، اجتماع را نیز پوشش می‌دهد و سایر فرآیندهای بانکداری توسعه‌ای نیز به طور مهمی با ارزیابی و سنجش پروژه‌ها سر و کار دارد (بروک، ۲۰۰۱).

۱-۱-۲. مفهوم بانک توسعه‌ای

شناخت تفاوت بانک‌های توسعه‌ای با سایر بانک‌ها کمک می‌کند تا مفهوم «بانک توسعه‌ای» بهتر درک و تعریف شود. به طور کلی، بانک‌های توسعه‌ای موسسات ماموریت محوری هستند که از ابزارهای مالی برای اجرای دستورات عمومی از طرف دولت‌های خود استفاده می‌کنند (ژو و همکاران، ۲۰۲۱) و با اهداف توسعه‌ای و تأکید بر اولویت‌های توسعه کشورها تأسیس می‌شوند. هرچند اولویت اول آن‌ها (همانند بانک‌های تجاری) سودآوری نیست، اما سودآوری را نیز به عنوان یک هدف دنبال می‌کنند. آن‌ها وظیفه کشف پروژه‌های سرمایه‌گذاری، ارتقاء بنگاه‌های صنعتی، ارائه کمک‌های فنی و مدیریتی، انجام تحقیقات اقتصادی و فنی، انجام پیمایش‌ها، مطالعات امکان‌سنجی و وظیفه پر کردن خلأ کارآفرینی را بر عهده دارند. نقش ارتقاء دهندگی بانک‌های توسعه‌ای برای افزایش سرعت صنعتی شدن بسیار چشمگیر و حائز اهمیت است (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹). بانک‌های توسعه‌ای در سطوح مختلفی اداره می‌شوند که می‌توان آن‌ها را به سه دسته تقسیم کرد (یورووداد، ۲۰۱۷):

- **سطح ملی[1]:** شامل مؤسسات زیر سطح ملی[2]، مانند: بانک‌های توسعه‌ای محلی یا شهری و بانک‌های توسعه‌ای استانی یا ایالتی.

1. National
2. sub-national

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

- **سطح منطقه‌ای:**[1] هم شامل بانک‌های توسعه‌ای فعال در سراسر قاره و هم شامل آن‌هایی است که بر یک زیرمنطقه (منطقه فرعی) تمرکز دارند.
- **سطح جهانی:**[2] شامل مؤسساتی با دامنه عملیاتی در سطح جهانی است.

بانک‌های توسعه‌ای منطقه‌ای و جهانی که متعلق به گروهی از کشورهاست، به عنوان نهادهای چندجانبه شناخته می‌شوند. همچنین بانک‌های توسعه‌ای از نظر خصوصیات بسیار متنوع هستند، اما سه راه برای دسته‌بندی آن‌ها وجود دارد:

۱. براساس مقیاس آن‌ها (اندازه دارایی و وام دهی آن‌ها) و دامنه فعالیت آن‌ها (از محلی تا جهانی).

۲. براساس مدل کسب و کار یا راهبرد عملیاتی آن‌ها.

۳. براساس ویژگی‌های کلیدی که می‌تواند آن‌ها را به بازیگران مؤثر در امر توسعه تبدیل کند.

دو مورد اول نوع‌شناسی سنتی هستند، اما سومی مهمترین آنهاست.

۲-۱-۲. نظریه‌های پشتیبان بانک‌های توسعه‌ای

از مجموعه وسیع ادبیات که این بحث را شامل می‌شود، سه دیدگاه اصلی در مورد هدف و نقش بانک‌های توسعه‌ای را می‌توان برشمرد: *دیدگاه سیاست صنعتی*[3]، *دیدگاه اجتماعی*[4] و *دیدگاه سیاسی*[5] (موساکیو و لازارینی، ۲۰۱۴؛ ییاتی، می کو و پانیتزا، ۲۰۰۵) که خلاصه این نظریات در جدول شماره (۱) آورده شده است. بررسی و تحلیل تاریخچه برخی از بانک‌های توسعه‌ای، اشتراکات مختلفی را در منشأ، الگوهای رشد و تغییرات در بخش‌های مختلف نشان می‌دهد. ویرانی‌های ناشی از جنگ جهانی دوم و متعاقب آن، طرح مارشال ایالات متحده، که چارچوبی را برای هدایت کمک‌های خارجی در بازسازی اقتصادهای فرسوده تعیین کرد، محرک‌های مهمی در تأسیس بانک‌های توسعه‌ای کانادا (۱۹۴۴)، برزیل (۱۹۴۸) و آلمان (۱۹۵۲) بودند. بانک توسعه شیلی، شرکت ارتقاء تولید، چندین سال پیش از این بانک‌ها و در سال ۱۹۳۹ در واکنش به تأثیرات رکود بزرگ بر

1. Regional
2. Global
3. The industrial policy view
4. The social view
5. The political view

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

اقتصاد شیلی تأسیس شدند (نازر، کامو و مونوز، ۲۰۰۹). تقریباً به همان روشی که بانک‌ها بلافاصله پس از جنگ جهانی دوم تأسیس شدند، بانک توسعه کره در پی جنگ کره و به عنوان ابزاری استراتژیک برای بازسازی اقتصاد تأسیس شد. در حالی که یک تجربه مشابه مانند جنگ یا بلایای طبیعی ویرانگر، انگیزه‌ای منطقی برای تأسیس این بانک‌ها به نظر می‌رسد، تاریخچه بانک توسعه چین نشان می‌دهد که بیشتر، داشتن یک هدف مشترک ممکن است بانک‌ها را به هم متصل کند تا یک تاریخ مشترک. شرکت بانک توسعه چین در سال ۱۹۹۴ بدون وجود جنگ ویرانگر یا بلایای طبیعی و به منظور حمایت از تحول ساختاری پایه تولید اقتصاد ایجاد شد و مانند سایر بانک‌ها بر رفع شکاف بازار در ارائه اعتبارات میان مدت و بلند مدت، به ویژه برای زیرساخت‌های عمومی و کالاهای اساسی متمرکز گردید (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷).

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

جدول ۱. خلاصه دیدگاه‌های عمده در مورد نقش بانک‌های توسعه‌ای

	دیدگاه سیاست صنعتی	دیدگاه اجتماعی	دیدگاه سیاسی
خلاصه نظریه	بانک‌های توسعه‌ای برای تأمین مالی کارآفرینی، صنعتی‌سازی و زیرساخت‌های لازم برای اقتصاد در جهت انطباق کارآمد با صنعتی شدن و به حداکثر رساندن دستاوردهای بهره‌وری در نظر گرفته شده‌اند.	هدف بانک‌های توسعه‌ای این است که اطمینان حاصل کنند که ملاحظات اجتماعی به طور مناسب در برابر حداکثر کردن سود اولویت‌بندی شده‌اند و اینکه منابع به پروژه‌هایی که صرفاً از نظر سودآوری جذاب نیستند و عوامل اجتماعی-محیطی را مورد توجه قرار دهند، تخصیص داده می‌شود.	بانک‌های توسعه‌ای، در درجه اول توسط سیاستمداران برای دستیابی به اهداف شخصی و پیشبرد برنامه‌های سیاسی مورد استفاده قرار می‌گیرند.
ابزارهای بانک و تأثیر آن بر شکست بازار			
یارانه‌ها	حمایت از رقابت‌پذیری شرکت‌های داخلی	حمایت از پروژه‌هایی با اثرات خارجی اجتماعی-محیطی مثبت، اما سودآوری پایین	حمایت از شرکت‌های ناکارآمد و/یا معطوف نمودن بودجه به شرکت‌های ناکارآمدتر
سرمایه بلند مدت	امکان سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی با افق‌های زمانی فراتر از آنچه بازار سرمایه می‌تواند عرضه کند.	غلبه بر سهمیه‌بندی اعتباری که از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بلندمدت جلوگیری می‌کند.	معطوف نمودن منابع مالی از شرکت‌های کارآمد به شرکت‌های مورد علاقه رهبران سیاسی
تضمین	افزایش ظرفیت بازار سرمایه از طریق ریسک پذیری	تقویت نوآوری از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و تحمل هزینه‌های کشف	کمک مالی به شرکتهایی که در حال ورشکستگی هستند و در غیر این صورت شکست می‌خورند؛ افزایش عدم تقارن اطلاعاتی
حقوق صاحبان سهام	ارتقای کارایی در شرکت‌ها؛ گسترش سرمایه "صبور"؛ سرمایه‌گذاری برای شرکت‌های دولتی متمرکز بر صنایع کلیدی؛ ایجاد "قهرمانان ملی"	غلبه بر عدم تقارن اطلاعاتی که توسط شرکت‌هایی که راه‌حل‌های اقتصادی-اجتماعی را توسعه می‌دهند؛ تعیین اهداف اجتماعی و زیست محیطی برای شرکت‌های سرمایه‌گذاری شده؛ تسهیم ریسک	هدر دادن بودجه دولت برای سرمایه‌گذاری‌های غیربهینه
کمک‌های فنی	ترویج توسعه صنعت از طریق هماهنگی بازیگران کلیدی؛ تجارت استراتژیک؛ حمایت از توسعه قابلیت‌های نهفته	تقویت رقابت‌پذیری بنگاه‌های اجتماعی؛ ارائه خدمات تخصصی به شرکت‌هایی که راه حل‌های جدید را اتخاذ می‌کنند.	هدایت منابع به سمت شرکت‌هایی که مورد علاقه سیاستمداران هستند و دور کردن منابع از شرکت‌هایی که ممکن است قابلیت‌های نهفته قوی‌تری داشته باشند.
تحقیق و توسعه	توسعه پیشرفت‌ها در بهره وری (کارایی) عملیاتی	تحت پوشش قرار دادن هزینه‌های کشف پروژه‌های آموزش، بهداشت و درمان و محیط زیست	حمایت از تحقیقات در صنایعی که از نظر سیاسی ضروری یا محبوب هستند.

مأخذ: موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۳-۱-۲. بانک‌های توسعه‌ای در ایران

سابقه حضور بانک‌های توسعه‌ای در ایران به حدود ۹۰ سال پیش بازمی‌گردد که پس از تأسیس، علیرغم فراز و فرودهای مختلفی که تجربه کرده‌اند، در تاریخ توسعه کشور نیز تأثیرگذار بوده‌اند. طی این مدت، تعداد و نوع بانک‌های توسعه‌ای به دلایل مختلفی از جمله: شکل‌گیری انقلاب اسلامی و تحولات پس از آن، از جمله: تصویب قانون بانکداری اسلامی (بدون ربا) و همچنین سیاست‌گذاری‌های دولت‌های مختلف، دستخوش تغییراتی شد. درحال حاضر، پنج بانک توسعه‌ای-تخصصی، با رویکرد و ماهیتی مشترک اما مأموریت و راهبردهایی متفاوت از یکدیگر و البته متفاوت از بانک‌های تجاری (مانند بانک ملی، ملت، صادرات، تجارت و ...) ازسوی دولت شکل گرفته که همگی دولتی هستند و عبارتند از: بانک صنعت و معدن، بانک توسعه صادرات، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه تعاون.

۳. پیشینه تحقیق

علیرغم نیاز آشکار به درک بهتر نقش بانک‌های توسعه‌ای، این بانک‌ها در ادبیات مرتبط با تأمین مالی توسعه‌ای، به شکلی قدرتمند معرفی نشده‌اند. بسیاری از ادبیات مربوطه یا دارای تاریخ (اعتبار) هستند یا فقط معطوف و محدود به جنبه‌های خاصی می‌باشند که بر عملکرد آن‌ها تأثیر می‌گذارد (بانک جهانی، ۱۹۷۶؛ دایموند و راگاوان، ۱۹۸۲؛ یارون، ۲۰۰۵؛ اسکات، ۲۰۰۷). به طور کلی، ادبیات مربوطه، راهنمایی‌های ساختار یافته اندکی در مورد چگونگی استفاده بهینه، موقعیت و اداره این نهادها ارائه می‌دهد. هیچ مدل جهانی برای بانکداری توسعه‌ای وجود ندارد، زیرا تحت تأثیر و تابع عوامل مختلفی مانند سطح توسعه یک کشور و پیچیدگی سیستم مالی آن است. البته هنوز هم ممکن است بتوان چارچوبی کلی برای نقش چنین بانک‌هایی استخراج نمود که استفاده از این چارچوب به نیازهای خاص توسعه‌ای و مالی هر کشوری بستگی خواهد داشت. جدول (۲)، خلاصه‌ای از برخی پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه تحقیق را نشان می‌دهد.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

جدول شماره ۲. خلاصه‌ای از برخی پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه تحقیق

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
فَنگ ی	۲۰۲۳	بانک توسعه‌ای جدید و ساختار تأمین مالی توسعه‌ای چندجانبه	این مقاله با درنظر گرفتن کشورهای عضو اصلی MDBs (اعضای G20) و استفاده از تحلیل شبکه اجتماعی به تجزیه و تحلیل تأثیر تأسیس و گسترش NDB بر ساختار سیستم مالی توسعه چندجانبه پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که اولاً، ایجاد یا پیوستن به MDBهای جدید راهی مؤثر برای افزایش نقش اقتصادهای نوظهور است. دوماً، به توجه به عدم تغییر در ویژگی‌های بریکس، جذب کشورهای توسعه‌یافته مانند بریتانیا، فرانسه، آلمان و ایتالیا به NDB کمک می‌کند تا رتبه اعتباری بالاتری کسب کند، که می‌تواند هزینه تامین مالی در بازارهای مالی بین‌المللی را کاهش دهد.
جیانگ و همکاران	۲۰۲۳	نظریه بانک توسعه‌ای ملی: سرمایه گذاری بلندمدت و مسئله نمایندگی	این مقاله، از نظریه قرارداد پویا[1]به منظور بررسی نقش بانک‌های توسعه‌ای ملی در تامین مالی سرمایه گذاری زیرساختی استفاده کرده است تا نشان دهد دولت می‌تواند از وام‌های NDB برای اجرای ساختار بهینه سرمایه و کاهش بیش از حد مسئله نمایندگی در طول اجرای زیرساخت استفاده کند. همچنین، نشان می‌دهد NDBها نقش مهمی در تأمین مالی سرمایه گذاری بلندمدت، مانند ایجاد زیرساخت‌ها ایفا می-کنند.
گریفیث جونز	۲۰۲۲	نقش بانک‌های توسعه‌ای ملی دولتی در تحول ساختاری کشورهای در حال توسعه	این مقاله نقش بانک‌های توسعه‌ای دولتی و به ویژه بانک‌های ملی را در تحول ساختاری کشورهای در حال توسعه تحلیل و خلاصه‌ای از شرایط کلی که بانک‌های توسعه‌ای دولتی را برای حمایت مؤثر از تحول ساختاری در کشورهای در حال توسعه آماده می‌کند،

1. Dynamic contract theory

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
			بررسی نموده و از نقش بانک‌های توسعه عمومی در چین و سایر کشورهای در حال توسعه که تحول ساختاری را تجربه کرده‌اند، درس‌هایی استخراج نموده است. برای مؤثرتر کردن نقش بانک‌های توسعه‌ای ملی، مهم است که از مقیاس کافی برخوردار باشند تا تأثیر توسعه‌ای آنها به حداکثر برسد که این امر به شدت مستلزم افزایش سرمایه پرداخت شده این بانک‌ها توسط دولت‌هاست.
هو و همکاران	۲۰۲۲	تامین مالی بلندمدت: بانک‌های توسعه‌ای ملی در مقابل بانک‌های تجاری	این مقاله بر اساس فهرستی جدید و جامع از بانک‌های توسعه‌ای ملی در سراسر جهان و با استفاده از یک نمونه بین‌المللی بزرگ از ۱۲۵۳ بانک در ۱۰۶ کشور در دوره ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۸ به مقایسه سیستماتیک سررسید وام بانک‌های توسعه‌ای ملی با بانک‌های تجاری به طور کلی و انواع مختلف بانک‌های تجاری بر اساس مالکیت آنها پرداخته است که نتیجه بررسی آن نشان داده است به طور متوسط بانک‌های توسعه‌ای ملی نسبت به بانک‌های تجاری به طور کلی و بانک‌های تجاری خصوصی به طور خاص تسهیلات بلندمدت تری اعطا می‌کنند و دارای موقعیت مناسبی برای تامین مالی بلندمدت و پر کردن شکاف تامین مالی هستند و ساختار سرمایه آنها باید به خوبی شکل گیرد تا پتانسیل خود را برای افزایش سطح تأمین مالی بلندمدت آزاد کنند. برای کشورهایی که دولت‌هایشان در وضعیت مالی نسبتاً ضعیفی قرار دارند، بانک‌های توسعه‌ای ملی باید سعی کنند از بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه یا بانک‌های توسعه‌ای ملی کشورهایی با پایگاه مالی قوی استفاده کنند.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
پدروبراگا و همکاران	۲۰۲۲	بانک توسعه‌ای جدید به عنوان یک مؤسسه مأموریت گرا در جهت تحولات بوم شناختی: رویکرد مطالعه موردی به سرمایه گذاری زیرساختی پایدار BRICS	این مقاله بر پنج پروژه منتخب بانک توسعه ملی جدید تمرکز دارد و موفقیت این بانک را در تثبیت خود به عنوان منبع مهم تامین مالی برای توسعه کشورهای بریکس در طول سال‌های اولیه فعالیت خود برجسته می‌کند. ماهیت متنوع برنامه‌های توسعه در این کشورها منجر به اولویت‌های متفاوت برای توسعه پایدار می‌شود. این تغییرات شامل تفاوت در محیط‌های سیاسی، ترکیب انرژی و اهداف کلی می‌شود. به طور کلی، NDB مکانیسم مؤثری را برای تأمین مالی توسعه برای کشورهای بریکس نشان داده است.
گورارا و همکاران	۲۰۲۰	هزینه‌های استقراض و نقش بانک‌های توسعه‌ای چندکاربره	مشارکت بانک‌های توسعه‌ای با هزینه‌های استقراض بالاتر و سررسیدهای طولانی‌تر همراه است - که نشان‌دهنده تمایل بیشتر بانک‌های توسعه‌ای برای تأمین مالی پروژه‌های پرخطر است که ممکن است توسط بخش خصوصی تأمین مالی نشود.
مندز و هوتون	۲۰۲۰	بانکداری پایدار: نقش بانک‌های توسعه‌ای چندجانبه به عنوان کارآفرینان هنجاری	این مقاله نقش بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه (MDBs) در شکل‌گیری هنجارهای اصلی بانکداری پایدار که باعث جذب و حمایت مالی خصوصی می‌شود را بررسی می‌کند. سه مانع بزرگ بانکداری پایدار که توسط نویسندگان شناسایی شده است، مورد بحث قرار گرفته است: (۱) عدم اطمینان به پروژه‌ها (۲) عدم شفافیت در ردیابی جریان پایدار سرمایه و (۳) عدم وجود مکانیزم جهانی برای تطبیق بین عرضه و تقاضای سرمایه‌گذاری.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
نِزملی	۲۰۱۹	نقش بانک‌های توسعه‌ای در سیاست توسعه اقتصادی جمهوری کره	این مطالعه به ارائه بینشی از سیاست توسعه اقتصادی جمهوری کره، به ویژه فعالیت و نقش بانک‌های توسعه‌ای پرداخته و به برقراری یک سیستم تشویقی پیچیده و کارآمد چند دهه پیش که توسط دولت کره ایجاد شده اشاره می‌کند که به شرکت‌ها، به ویژه شرکت‌های غول پیکر کره (chaebols) اجازه می‌داد تا به همراه اولویت‌های از پیش تعریف شده صنعتی، به لوکوموتیو (موتور محرکه) توسعه اقتصادی صادرات محور تبدیل شوند. بانک مرکزی کره، بانک توسعه کره و سایر بانک‌های توسعه محور نقش مهمی در هر مرحله از توسعه اقتصادی ایفا کرده‌اند.
گوتیرز	۲۰۱۱	بانک‌های توسعه‌ای: نقش و مکانیزم‌هایی برای افزایش کارایی آن‌ها	هدف از این مقاله برجسته‌سازی تجربیاتی است که به دنبال بحران مالی به دست آمده و در صدد ارائه برخی از بهترین روش‌ها در بانکداری توسعه‌ای است تا سیاست‌گذاران بتوانند در صورت توجه به چگونگی ایجاد مؤسسات مالی قدرتمند دولتی برای رفع نیازهای فعلی و آینده در کشورهای مربوطه، بهتر آگاه شوند.
ایبوتسون و موران	۲۰۰۵	نقش بانک‌ها در تکامل شرکت‌های کارآفرین کوچک ایرلندی	هدف کلی این مطالعه، ارزیابی ادراکات مربوط به مشاغل کوچک و بانک‌ها در مورد نقش بانک‌ها در رشد، توسعه و موفقیت کسب و کارهای کارآفرین کوچک ایرلند شمالی است. شواهد نشان می‌دهد که بانک‌ها در ایرلند شمالی از مشتریان خود که دارای کسب و کارهای کوچک هستند پشتیبانی می‌کنند و همچنان در رشد و توسعه بسیاری از این بنگاه‌های کارآفرینی کوچک نقش اصلی را ایفا می‌نمایند. بسیاری از SMEها احساس می‌کردند که مدیر شعبه محلی آن‌ها در خصوص درک نیازهای کسب و کار آن‌ها درک و همدلی لازم را دارند.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
رشیدارده و همکاران	۱۳۹۶	آینده پیشروی صنعت بانکداری ایران با رویکرد سناریوپردازی	در این مقاله ابتدا به شناسایی عوامل راهبردی مؤثر بر آینده صنعت بانکداری پرداخته و سپس سناریوهای عمده پیش‌روی صنعت بانکداری بررسی و تحلیل شده است. ۱۰عامل کلیدی سودآوری، منابع و مصارف، دولت و اقتصاد، بهره و ذخیره قانونی، مطالبات معوق، کفایت سرمایه، تحریم‌ها، قوانین و مقررات، تسهیلات تکلیفی و فضای اقتصاد از میان عوامل شناسایی شده بیشترین تأثیر و تأثر را بر آینده صنعت بانکداری داشتند. ۵ سناریوی قوی و ۹ سناریوی باورکردنی براساس ۳۱ وضعیت محتمل مربوط به ۱۰ پیشران کلیدی استخراج شد.
رشیدارده و خزائی	۱۳۹۵	تحلیل کلان روندهای تأثیرگذار بر آینده بازار صنعت بانکداری با استفاده از رویکرد تحلیل ساختاری، تحلیل تأثیرات متقابل	در این مطالعه، روندهای تأثیرگذار شناسایی و مشخص شد که روندهایی همچون مداخلات دولت در حوزه اقتصاد، کسب سود، نظارت و کنترل بر منابع و مصارف، مطالبات معوق بانک‌ها، افزایش نرخ بهره و اندوخته قانونی، نسبت کفایت سرمایه، قوانین و مقررات وضع شده توسط دولت، تحریم‌های جهانی، تسهیلات دستوری(تکلیفی) دولت و ثبات اقتصادی بیشترین تأثیرگذاری را بر آینده بازار صنعت بانکداری دارند.
صحت و همکاران	۱۳۹۵	شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مدیریتی مؤثر بر موفقیت بانک‌های توسعه‌ای در ایران (مطالعه موردی: بانک توسعه تعاون)	در این مقاله به عوامل مؤثر بر موفقیت بانک‌های توسعه‌ای و اولویت‌بندی این عوامل با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی و چالش‌های پیش روی آنها در ایران پرداخته شده است. از بین معیارهای مورد بررسی، رویکرد (جهت‌گیری) مدیریت به عنوان مهم‌ترین معیار شناسایی شده است.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

نام نویسنده (گان)	سال انتشار	موضوع تحقیق	نتیجه (های) تحقیق
تاجدینی و شاهوردی	۱۳۹۵	بررسی نقش بانک‌های توسعه‌ای در چشم انداز توسعه اقتصادی کشور ایران طی ده سال آینده	تأثیر سه عامل اصلی ارزیابی نقش بانک‌های توسعه‌ای در چشم انداز توسعه اقتصادی کشور ایران در افق 1404 با رویکرد اقتصاد مقاومتی(توانایی در پر کردن شکاف توسعه‌ای بخش مالی، توانایی بهبود فضای کسب و کار و توانایی ظرفیت‌سازی برای توسعه اقتصادی) از نقطه نظر دو جامعه مطالعاتی(کارشناسان و فعالان شبکه بانکداری توسعه‌ای و استفاده‌کنندگان از خدمات این شبکه بانکی) متفاوت است.

مأخذ: یافته‌های تحقیق

۱-۳. شکاف تحقیقاتی

با مرور مبانی نظری و پیشینه تحقیق می‌توان پی برد که هر کدام از پژوهش‌ها و اسناد به بخشی از مؤلفه‌های مربوط به بانکداری توسعه‌ای پرداخته‌اند که با توجه به گستردگی و تنوع آن‌ها، خلاصه پیشینه پژوهی مؤلفه‌های مؤثر بر بانکداری توسعه‌ای و فعالیت بانک‌های توسعه‌ای براساس منابع و فراوانی آن‌ها در قالب جدول شماره (۵) در «*مرحله چهارم- استخراج اطلاعات از متون و پژوهش‌ها*» آورده شده است. تمرکز غالب مطالعات داخلی، معطوف به صنعت بانکداری و بانک‌ها به صورت عام (صرف‌نظر از ماهیت توسعه‌ای یا تجاری) بوده و به سازوکارهای مرتبط در حوزه بانکداری توسعه‌ای بسیار کم پرداخته شده است. درخصوص بانک‌های توسعه‌ای مقالات داخلی اندکی وجود دارد که هرکدام از آنها تنها به یک یا تعداد معدودی از عوامل مرتبط با نقش یا عملکرد این بانک‌ها پرداخته است (به عنوان مثال، شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مدیریتی مؤثر بر موفقیت بانک‌های توسعه‌ای، بررسی نقش بانک‌های توسعه‌ای در چشم انداز توسعه اقتصادی کشور، ارائه شاخص‌های کاربردی برای ارزیابی عملکرد مالی بانک‌های توسعه‌ای). بنابراین نیاز به انجام پژوهشی که دربردارنده غالب عوامل مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای و بانکداری توسعه‌ای بوده و ابعاد و

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌های مختلف آن را تبیین نماید، ضروری است. لذا این مقاله به طور کلی به دنبال فراترکیب مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای است تا ضمن تبیین این عوامل، به سؤالات زیر نیز پاسخ دهد:

۱. مقوله‌ها و مؤلفه‌های مؤثر بر بانکداری توسعه‌ای کدامند؟

۲. الگوی پژوهشی مؤلفه‌های مؤثر بر بانکداری توسعه‌ای براساس تحلیل فراترکیب چیست؟

۴. روش تحقیق

۴-۱. روش‌شناسی تحقیق

با توجه به گستره و پراکندگی تحقیقات صورت گرفته در مورد بانکداری توسعه‌ای و از آنجایی که هدف پژوهش حاضر، مرور سوابق پژوهشی انجام شده و استخراج مؤلفه‌ها و مقوله‌های مرتبط با این حوزه می‌باشد، لذا داده‌های تحقیق با روش کیفی فراترکیب[1] جمع‌آوری و تحلیل شده است. فراترکیب، استفاده از نتایج متعدد تحقیقات گذشته در رابطه با یک موضوع خاص برای رسیدن به الگو و دیدگاهی منسجم و جامع درخصوص این یافته‌هاست. تکنیک‌های فراترکیب کیفی، اغلب در توسعه نظری و یا روش‌شناختی مورد استفاده قرار می‌گیرند و هدف آنها ادغام استعاره‌ها، مفاهیم، ایده‌ها و عبارات غالب و همچنین روابط آن‌ها در درک بهتر از یک مفهوم یا پدیده خاص است (بونداس و هال، ۲۰۰۷). با توجه به ماهیت جامع فراترکیب‌ها (بوتازونی، ۲۰۲۳)، مقاله حاضر به دنبال تلفیق نتایج تحقیقات موجود در زمینه بانکداری توسعه‌ای و عوامل مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای است. در واقع با توجه به اینکه رویکرد این مقاله استفاده از تحلیل ثانویه (استفاده از داده‌های موجود در یافته‌های تحقیقات انجام شده) می‌باشد، روش فراترکیب مورد استفاده قرار گرفته است که به دنبال ترکیب و تفسیر یافته‌ها می‌باشد و نه تحلیل آنها. پژوهش حاضر از منظر روش انجام، تحلیلی-توصیفی؛ از نظر هدف، توسعه‌ای و با توجه به ماهیت داده‌های مورد استفاده و شیوه تحلیل، در زمره تحقیقات کیفی قرار می‌گیرد.

---

1. Meta-Synthesis

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۴-۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق، مقالات و مستندات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع بانکداری به طور عام و بانکداری توسعه‌ای به طور خاص است که در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی و خارجی (ساینس دایرکت، پروکوئست، امرالد، سید، مگیران و ...) وجود دارد. همچنین وب‌سایت و اساسنامه بانک‌های توسعه‌ای (داخلی و خارجی) و گزارشات سالانه سازمان ملل و بانک جهانی از عملکرد بانک‌های توسعه‌ای نیز مورد استفاده قرار گرفته که هیچ محدودیت زمانی برای جستجوی کلیدواژه‌ها درنظر گرفته نشد و همه اسناد مرتبط با موضوع تا سال ۲۰۲۳ میلادی و ۱۴۰۲ خورشیدی مورد بررسی قرار گرفت.

۴-۳. روایی و پایایی

روایی و پایایی در تحقیقات کیفی متفاوت از تحقیقات کمّی است. منظور از روایی در این تحقیق، روایی درونی[1] است که براساس کسب نظر خبرگان مبنی بر اینکه آیا نتایج و یافته‌ها (مؤلفه‌ها) در راستای اهداف پژوهش بوده یا خیر، حاصل شده است. منظور از پایایی نیز پایایی درونی[2] است که اشاره به کدگذاری صحیح نتایج و یافته‌ها (مؤلفه‌ها) دارد. برای این منظور از آزمون کاپای کوهن که نتیجه آن در مرحله ششم (بررسی و کنترل کیفیت) تحلیل فراترکیب ارائه گردیده، استفاده شده است.

۴-۴. فراترکیب (فراتحلیل کیفی)

فراترکیب، روش مهمی است که پژوهش را با یافته‌های ارزشمند غنی می‌کند (کلمنز، ۲۰۰۳؛ محمد و همکاران، ۲۰۱۶). تحقیقات کیفی در درجه اول بر پاسخ به سؤالات چرایی و چگونگی تمرکز داشته و به انسان و تجربیات انسانی مربوط می‌شوند. یک فراترکیب باید از فراتراکم[3] و سایر اشکال سنتز تحقیقات کیفی متمایز شود، چرا که به جای توجه به تفسیر تفاوت‌ها و تنوع در داده‌ها، بر شناسایی موضوعات مشترک در بین مطالعات تمرکز دارد (محمد و همکاران، ۲۰۱۶؛ لودویگزن و

1. Internal validity
2. Internal reliability
3. Meta-aggregation

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]
[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

همکاران، ۲۰۱۶). هدف در فراترکیب، حرکت کردن فراتر از خلاصه‌ها و ارائه تفسیرهای جدید از یافته‌های مطالعات اولیه (کلمنز، ۲۰۰۳) و روشی برای ادغام نتایج مطالعات (پدیدارشناختی) تجربیات افراد است. یکی از اهداف فراترکیب، درک دانش موجود است (اتکینز و همکاران، ۲۰۰۸). فراترکیب‌های کیفی، ماهیتاً اکتشافی-توصیفی[1] و تفسیری هستند و درک یک پدیده و ارتباط با فرضیه‌های نظری فعلی را گسترش می‌دهند که این امر از طریق ادغام چندین مطالعه کیفی مرتبط با هم اتفاق می‌افتد (جان کرستینا، ۲۰۱۸). پرکاربردترین الگوهای فراترکیب در مطالعات داخلی و خارجی عبارتند از: الگوی سه مرحله‌ای نوبلت و هیر[2] (۱۹۹۷)، الگوی شش مرحله‌ای والش و دان[3] (۲۰۰۵) و الگوی هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و بارسو[4] (۲۰۰۷). از آنجایی که الگوی هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و بارسو، پراستنادترین، پرکاربردترین و جامع‌ترین الگوی فراترکیب است، لذا برای انجام این تحقیق از الگوی مذکور استفاده شده که مراحل آن به شرح زیر می‌باشد (ساندلوسکی و بارسو، ۲۰۰۶):

۱. تعیین سؤال تحقیق (هدف و عنوان موضوع)

۲. مطالعه نظام‌مند ادبیات تحقیق

۳. جستجو و انتخاب متون و پژوهش‌های مناسب

۴. استخراج اطلاعات از متون و پژوهش‌ها

۵. تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی

۶. بررسی و کنترل کیفیت

۷. ارائه نتایج و یافته‌ها.

1. Exploratory-descriptive
2. Noblit & Hare
3. Walsh & Downe
4. Sandelowski & Barroso

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۱-۴-۴. مرحله اول: تعیین سؤالات تحقیق

این مرحله که هدف اصلی انجام تحلیل است، با طرح سؤال درباره شناسایی ماهیت موضوع پژوهش آغاز می‌شود. سپس باید جامعه مورد مطالعه، محدوده زمانی و چگونگی (روش انجام کار) مشخص شود. پرسش‌ها و پاسخ‌های مربوط به موضوع در جدول شماره (۳) آورده شده است:

جدول ۳. سؤالات تحقیق

ردیف	معیار	سؤالات	پاسخ‌ها
۱	چه چیزی (What)	مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای کدامند؟	شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای
۲	چه کسی (Who)	جامعه هدف جهت شناسایی این مؤلفه‌ها چیست؟	پایگاه‌های علمی معتبر داخلی و خارجی، وب سایت و اساسنامه بانک‌های توسعه‌ای (داخلی و خارجی)، گزارشات سالانه سازمان ملل و بانک جهانی از عملکرد بانک‌های توسعه‌ای
۳	چه وقت (When)	مؤلفه‌های مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای طی چه دوره زمانی بررسی شده است؟	تمامی پژوهش‌ها و گزارشات منتشره قابل استناد تا سال ۲۰۲۳ میلادی و ۱۴۰۲ خورشیدی
۴	چگونه (How)	از چه روشی برای استفاده از مطالعاتِ انجام شده استفاده شده است؟	با روش تحلیل ثانویه (تحلیل اسناد موجود) و استفاده از الگوی هفت مرحله‌ای ساندلوسکی و بارسو

مأخذ: یافته‌های تحقیق

۲-۴-۴. مرحله دوم: مطالعه نظام‌مند ادبیات تحقیق

در این مرحله با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و انتخاب کلیدواژه‌های مرتبط با موضوع، به جستجوی اسناد علمی مختلف پرداخته شد. در راستای رسیدن به اشباع نظری و عدم مواجهه با هر گونه محدودیتی، در این تحقیق دامنه زمانی در جستجو لحاظ نشده و تمامی مدارک و مستندات قابل دسترس تا سال ۲۰۲۳ میلادی و ۱۴۰۲ خورشیدی مورد بررسی قرار گرفته است. کلمات کلیدی مورد استفاده فارسی و انگلیسی برای جستجوی منابع، در جدول شماره (۴) آورده شده است.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

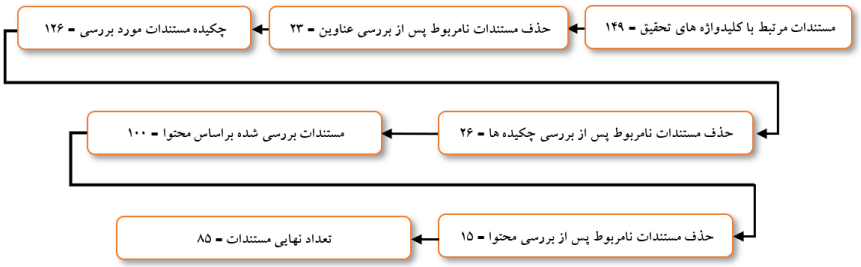
جدول ۴. کلمات کلیدی مورد استفاده فارسی و انگلیسی

کلمات کلیدی فارسی	کلمات کلیدی انگلیسی
بانک توسعه‌ای	Development Bank
بانکداری توسعه‌ای	Development Banking
بانکداری	Bank Performance
توسعه صنعتی	Industrial Development
توسعه اقتصادی	Economic Development

مأخذ: یافته‌های تحقیق

۳-۴-۴. مرحله سوم: جستجو و انتخاب متون و پژوهش‌های مناسب

طی این مرحله، تناسب مقالات و مستندات مستخرجه از پایگاه‌های اطلاعاتی منتخب با سؤالات تحقیق مورد بررسی و بازبینی قرار گرفته و مدارک غیرمرتبط، رد می‌شود که برای این منظور از روش *«ارزیابی حیاتی کَسپ»* استفاده شده است. مراحل اجرایی روش مذکور در شکل شماره (۱) آورده شده است:

شکل ۱. مراحل انجام روش کَسپ

مأخذ: یافته‌های پژوهش

۴-۴-۴. مرحله چهارم: استخراج اطلاعات از متون و پژوهش‌ها

پس از انتخاب متون و پژوهش‌های واجد شرایط، به منظور استخراج مؤلفه‌ها، مقوله‌ها و حیطه‌ها، اقدام به کدگذاری باز و محوری می‌گردد. فرآیند کدگذاری را می‌توان هم به صورت دستی و هم

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]
[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

به کمک نرم‌افزارهایی چون مَکس کیودا[1] یا انویوو[2] انجام داد. از آنجایی که در مطالعات نظام‌مند و از نوع تحلیل محتوا به بررسی مؤلفه‌ها و مفاهیم پرداخته می‌شود، لذا فراوانی و تکرار هر مؤلفه در میان اسناد و متون بررسی شده، به عنوان پشتوانه نظری هر مؤلفه در نظر گرفته می‌شود. در میان عوامل مهم تأثیرگذار بر بانکداری توسعه‌ای؛ سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها، تمرکز بر حوزه صنعت و تولید، هدف قراردادن شرکت‌های بزرگ، رویکرد مدیریت (تخصص و توانایی مدیریتی در اداره بانک توسعه‌ای)، جذب دانش و نوآوری از کشورهای صاحب فناوری (ایجاد سازمان یادگیرنده در حوزه بانکداری توسعه‌ای که تمام اعضاء و سیستم به صورت مستمر در حال یادگیری و کسب دانش و بهره‌گیری از تجربیات گذشته خود و دیگران می‌باشند. همچنین اعزام تیم‌های تخصصی به کشورهای پیشرفته در حوزه بانکداری توسعه‌ای، شرکت در همایش‌های بین‌المللی مربوط به بانکداری توسعه‌ای و... در راستای کسب دانش و آشنایی با روش‌های جدید تأمین مالی، مشارکت در سرمایه‌گذاری و...)، تمرکز بر حوزه زیرساخت‌ها (حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی، برق و انرژی، نفت و گاز، آب و فاضلاب، ارتباطات و فناوری اطلاعات) و مدیریت جامع ریسک (اعتباری، شهرت، نقدینگی، سرمایه‌گذاری، بازار، عملیاتی) از جمله مهم‌ترین و پرتکرارترین مؤلفه‌ها و عوامل در این زمینه بودند. خلاصه نتایج این مرحله در جدول شماره (۵) آورده شده است.

جدول ۵. خلاصه پیشینه پژوهی مؤلفه‌ها و عوامل مؤثر بر فعالیت بانک‌های توسعه‌ای

1. Maxqda
2. NVivo

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها	۳۰	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (کامرون، ۱۹۶۱)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (گرشنکرون، ۱۹۶۲)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۵)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
سرمایه‌گذاری و تأمین مالی میان مدت طرح‌ها	۱۱	(دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
سرمایه‌گذاری و تأمین مالی کوتاه مدت طرح‌ها	۶	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بانک توسعه صادرات)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
تأمین مالی مشارکتی (دولتی-خصوصی) پروژه‌ها	۶	(جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (سراج، ۲۰۰۴)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (جکسون، ۲۰۰۶)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
کمک‌های مالی تشویقی و یارانه‌ای (نرخ بهره یارانه‌ای)	۶	(رودریک، ۲۰۰۴)، (بانک توسعه تعاون)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)
کمک‌های مالی بلاعوض و کمک‌های اضطراری	۲	(بانک توسعه بین آمریکایی)، (استیگلیتز و گرینوالد، ۲۰۱۴)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
اعطای ضمانت نامه‌های اعتباری	۱۲	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک مسکن)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (رایدینگ و هاینس، ۲۰۰۱)، (زکینی و ونتورا، ۲۰۰۹)، (سندرسون و فورسیث، ۲۰۱۳)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (فرناندز-آریاس، ۲۰۲۰)
سرمایه‌گذاری خطرپذیر	۹	(جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (بروک، ۲۰۰۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (گورارا و همکاران، ۲۰۲۰)
اوراق بهادارسازی	۱۰	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (بروک، ۲۰۰۱)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک کشاورزی)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه تعاون)
ارائه تسهیلات سندیکایی	۳	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)(بروک، ۲۰۰۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تأمین مالی حقوق صاحبان سهام	۶	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تأمین مالی میانه (Mezzanine financing)	۱	(موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
حمایت از حقوق سرمایه‌های فکری	۳	(همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (آمسدن، ۱۹۸۹)، (هاوسمن و رودریک، ۲۰۰۳)
تقویت بازار سرمایه	۸	(هولم و موزلی، ۱۹۹۶)، (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آمریکای لاتین و کارائیب، ۲۰۰۲)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (بروک، ۲۰۰۱)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
مساعدت و مشارکت در ایجاد نهادهای تخصصی (مثل تأسیس بانک صنایع کوچک یا ایجاد صندوق کمک به کشاورزان و دامداران و ...)	۲	(بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
بنگاه داری (سرمایه گذاری در سهام شرکت‌ها) و توسعه شرکت‌های سرمایه پذیر	۳	(کلرو، ۲۰۱۶)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
لیزینگ	۵	(موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک کشاورزی)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه تعاون)
داشتن استقلال و خودمختاری و تمرکز زدایی دولت	۳	(هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (سراج، ۲۰۰۴)
داشتن کارکنان و مدیران بسیار حرفه‌ای و ارائه مشاوره و کمک‌های تخصصی و فنی	۱۴	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (بروک، ۲۰۰۵)، (تاجدینی و شاهوردی، ۱۳۹۵)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (سراج، ۲۰۰۴)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
همکاری با نهادهای مشاوره‌ای خارجی	۲	(نزملی، ۲۰۱۹)، (لوندبرگ، ۲۰۱۸)
حاکمیت شرکتی	۵	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (اوزتورک و همکاران، ۲۰۱۰)، (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹)، (شرکت بانک توسعه چین)
مدیریت جامع ریسک (اعتباری، شهرت، نقدینگی، سرمایه گذاری، بازار، عملیاتی)	۱۶	(رایدینگ و هاینس، ۲۰۰۱)، (زکینی و ونتورا، ۲۰۰۹)، (سندرسون و فورسیث، ۲۰۱۳)، (فرناندز-آریاس، ۲۰۲۰)، (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (بروک، ۲۰۰۱)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
معافیت‌های مالیاتی	۱۰	(هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (مازوکاتو و پنا، ۲۰۱۵)، (بانک توسعه بین آمریکایی)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
برقراری پیوند سه جانبه میان بانک‌های توسعه‌ای، صاحبان صنایع و دانشگاه‌ها (ایجاد مراکز تحقیق و توسعه)	۴	(هولم و موزلی، ۱۹۹۶)، (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آمریکای لاتین و کارائیب، ۲۰۰۲)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)
بهبود ساختار سرمایه (افزایش سرمایه و نسبت کفایت سرمایه و ...)	۱۷	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)، (بانک صنعت و معدن)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک مسکن)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
ارائه خدمات مشاوره‌ای به ساختار حاکمیتی	۷	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بانک توسعه تعاون)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)
بانکداری دیجیتال	۴	(سازمان ملل متحد، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (بانک صنعت و معدن)
جذب دانش و نوآوری از کشورهای صاحب فناوری	۱۸	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (اوزتورک و همکاران، ۲۰۱۰)، (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹)، (شرکت بانک توسعه چین)، (مازوکاتو و پنا، ۲۰۱۵)، (بانک توسعه بین آمریکایی)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹)، (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آمریکای لاتین و کارائیب، ۲۰۰۲)، (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری	۶	(سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
کمک به جذب شرکت‌های معتبر جهانی و منطقه‌ای در زنجیره تولید داخلی	۸	(کامرون، ۱۹۶۱)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۶)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
		(لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)
مقررات داخلی خاص ناظر بر بانک‌های توسعه‌ای	۷	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بانک توسعه تعاون)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)
استفاده از منابع بخش دولتی	۱۱	(هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بروک، ۲۰۰۱)، (آمسدن، ۱۹۸۹)، (هاوسمن و رودریک، ۲۰۰۳)، (گورارا و همکاران، ۲۰۲۰)
استفاده از منابع بخش خصوصی (PFI: Private Finance Initiative)	۴	(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (رایدینگ و جونیور، ۲۰۰۱)، (زکینی و ونتورا، ۲۰۰۹)
جذب سپرده از اشخاص حقیقی	۲	(کلرو، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
استفاده از منابع بخش دولتی و خصوصی (PPP: Public-Private Partnerships)	۱۱	(جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (بروک، ۲۰۰۱)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک توسعه بین آمریکایی)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (استیگلیتز و گرینوالد، ۲۰۱۴)
تشکیل ائتلاف منطقه‌ای	۲	(هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)
استفاده از خطوط اعتباری بانک‌های خارجی در قالب تأمین مالی خارجی (فاینانس)	۶	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (اوزتورک و همکاران، ۲۰۱۰)، سازمان ملل (۲۰۰۹)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)
مشارکت با صندوق‌های توسعه	۱	(موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
تمرکز بر حوزه صنعت و تولید	۲۴	(کامرون، ۱۹۶۱)، (آگیون، ۱۹۹۹) (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (اوزتورک و همکاران، ۲۰۱۰)، (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹)، (بروک، ۲۰۰۱)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک صنعت و معدن)، (گرشنکرون، ۱۹۶۲)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (استیگلیتز و گرینوالد، ۲۰۱۴)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (شرکت بانک توسعه چین)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (مازوکاتو و پنا، ۲۰۱۵)، (هرمان، ۲۰۱۰)، (بانک توسعه بین آمریکایی)، (سازمان ملل ،۲۰۰۹)
تمرکز بر حوزه معادن	۶	(رمضانی، ۱۳۹۴)، (بانک صنعت و معدن)، (شرکت بانک توسعه چین)، (بانک توسعه شیلی، شرکت ارتقای تولید)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه کشاورزی، دامپروری، توسعه روستایی و امنیت غذایی	۷	(سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک کشاورزی)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک توسعه شیلی، شرکت ارتقای تولید)
تمرکز بر حوزه جنگلداری	۳	سازمان ملل (۲۰۰۹)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)
تمرکز بر حوزه بازرگانی داخلی و بین‌الملل (صادرات و واردات)	۹	(سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بروک، ۲۰۰۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (نزملی، ۲۰۱۹)، (لوندبرگ، ۲۰۱۸)، (بانک کشاورزی)
تمرکز بر حوزه تعاونی	۳	(سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (بانک توسعه تعاون)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه بیمه	۲	(زکینی و ونتورا، ۲۰۰۹)، (سندرسون و فورسیث، ۲۰۱۳)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
تمرکز بر حوزه نظامی	۲	(آمسدن، ۱۹۸۹)، (هاوسمن و رودریک، ۲۰۰۳)
تمرکز بر حوزه توسعه اجتماعی و فرهنگی	۶	(جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی (سرمایه‌گذاری در فناوری‌های کم کربن و تأمین مالی سبز)	۶	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)، (بانک صنعت و معدن)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه خدمات	۲	(موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک صنعت و معدن)
تمرکز بر حوزه گردشگری و میراث فرهنگی	۳	(بانک توسعه صادرات)، (کلرو، ۲۰۱۶)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه ورزش (توسعه استادیوم‌ها، میادین ورزشی و ...)	۲	(دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (سندرسون و فورسیث، ۲۰۱۳)
تمرکز بر حوزه مسکن	۴	(فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک مسکن)، (گرونباخر، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
تمرکز بر حوزه تغییرات آب و هوایی (کاهش گازهای گلخانه‌ای و ...)	۷	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹)، (شرکت بانک توسعه چین)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹)، (بانک توسعه بین آمریکایی)
تمرکز بر حوزه مدیریت ریسک بلایای طبیعی (کنترل و تاب‌آوری در برابر سیل، زلزله و ...)	۶	(فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (زولاتان و همکاران، ۲۰۰۹)، (شرکت بانک توسعه چین)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹)، (بانک توسعه بین آمریکایی)
تمرکز بر حوزه بهداشت و سلامت	۴	(لوندبرگ، ۲۰۱۸)، (سازمان ملل، ۲۰۰۹)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)
تمرکز بر حوزه زیرساخت‌ها: حمل و نقل (زمینی، دریایی و هوایی)، برق و انرژی، نفت و گاز (پالایشگاه‌ها، صنایع پتروشیمی و ...)، آب و فاضلاب، ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۹	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (همایش ملل متحد در تجارت و توسعه، ۲۰۱۶)، (کامرون، ۱۹۶۱)، (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
		(سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۱۶)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (بانک جهانی ۲۰۱۳)
تمرکز بر حوزه توسعه شهری (کمک به مدیریت ترافیک، زباله‌ها و پسماند، آلودگی‌ها و ...) و ایجاد شهرهای سبز و پایدار (کاهش جزایر گرمایی، افزایش ساختمان‌های سبز، ترویج جامعه بازیافت محور و ...)	۱۱	(بانک جهانی ۲۰۱۳)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (گوتیرز و همکاران، ۲۰۱۱)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)
تمرکز بر حوزه آموزش و تحصیلات (بهبود دانشگاه‌ها و مراکز آموزش حرفه‌ای، بورسیه‌های تحصیلی، عدالت آموزشی و ...)	۱۱	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (بانک جهانی ۲۰۱۳)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (گوتیرز و همکاران، ۲۰۱۱)، (لاگارد، ۲۰۱۵)، (شرکت بانک توسعه چین)، (مازوکاتو و پنا، ۲۰۱۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (بانک توسعه بین آمریکایی)
هدف قراردادن شرکت‌های بزرگ	۲۳	(دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (بانک صنعت و معدن)، ،(بانک مسکن)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (کامرون، ۱۹۶۱)، (سازمان ملل، ۲۰۰۶)، (بروک، ۲۰۰۵)، (هو و همکاران، ۲۰۲۲)، (سازمان متحد، ۲۰۱۶)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (چادراسخار ، ۲۰۱۶)، (بانک توسعه صادرات ایران)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (کرگل، ۲۰۱۵)
هدف قراردادن شرکت‌های خرد و متوسط (SMEها)	۱۲	(دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (رودریک، ۲۰۴)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
		(بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (بانک صنعت و معدن)، ،(بانک مسکن)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
هدف قراردادن اشخاص حقیقی	۲	(کلرو، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
محافظت از صنایع موجود	۵	(هرمان، ۲۰۱۰)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (اپستین، ۲۰۱۵)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (مروزکینا، ۲۰۱۵)، (بانک صنعت و معدن)
حمایت از صنایع جدید و نوآورانه	۱۴	(پدرو براگا و همکاران، ۲۰۲۲)، (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳)، (گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (هرمان، ۲۰۱۰)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (آگیون، ۱۹۹۹)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (گروه بانک جهانی، ۲۰۱۸)، (بانک صنعت و معدن)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
حمایت از شرکت‌های شکست خورده	۱	(کورنائی، ۱۹۷۹)
حمایت از فعالیت‌های کارآفرینانه	۳	(آگیون، ۱۹۹۹)، (گرشنکرون، ۱۹۶۲)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)
مالکیت دولتی	۹	(بانک جهانی ۲۰۱۳)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۸)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (گوتیرز و همکاران، ۲۰۱۱)
مالکیت خصوصی	۳	(فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)، (دایموند، ۱۹۹۶)، (سراج، ۲۰۰۴)
مالکیت دولتی-خصوصی	۵	(بروک، ۲۰۰۱)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بانک صنعت و معدن)، (بروک، ۲۰۰۵)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)
تحریم‌های بین‌المللی	۹	(شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک توسعه صادرات)،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
		(کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)، (بانک کشاورزی)، (بانک مسکن)
رکود و بحران‌های اقتصادی	۱۱	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (بانک جهانی، ۲۰۱۳)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (گوتیرز و همکاران، ۲۰۱۱)، (سازمان ملل، ۲۰۰۹)، (بانک توسعه بین آمریکایی)، (کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای آمریکای لاتین و کارائیب، ۲۰۰۲)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (فرناندز-آریاس و همکاران، ۲۰۲۰)
مدیریت	۲۱	(گریفیث جونز، ۲۰۲۲)، (مارستون و نارین، ۲۰۰۴)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (می‌کو و پانیتزا، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل، ۲۰۰۵)، (سازمان ملل متحد، ۲۰۱۶)، (رودریک، ۲۰۰۴)، (سامانی و باقری گرمارودی، ۱۳۸۱)، (بسطامی و نوروزی، ۱۳۹۶)، (بروک، ۲۰۰۱)، (چادراسخار، ۲۰۱۶)، (گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (گرشنکرون، ۱۹۶۲)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
بی‌ثباتی اقتصادی	۴	(شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)
دخالت‌های سیاسی و سلیقه‌ای	۸	(شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)، (رمضانی، ۱۳۹۴)، (اپستین، ۲۰۱۵)
قوانین و مقررات متعدد و متناقض دولتی	۴	(شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)
تسهیلات تکلیفی	۷	(رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
		صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
محدودیت نقل وانتقالات ارزی	۷	(رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
عدم اطمینان از بازگشت سرمایه	۱	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)
محدودیت در تأمین منابع مالی و عدم تنوع در منابع مورد استفاده	۵	(بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)
بدهی به بانک مرکزی	۶	(کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
مطالبات از دولت و بخش‌های دولتی	۸	(شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
مطالبات غیرجاری	۱۳	(گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)، (گوادانو، ۲۰۱۶)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
مالیات	۹	(گریفیث جونز و همکاران، ۲۰۱۹)، (تورز و زیدان، ۲۰۱۶)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
عدم حمایت دولت از بانکداری توسعه‌ای	۷	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات ایران)، (بانک کشاورزی ایران)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	فراوانی از ۸۵	منبع
ضعف در بدنه کارشناسی بانک‌های توسعه‌ای	۷	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (لازارینی و همکاران، ۲۰۱۵)، (اینوئه و همکاران، ۲۰۱۳)، (دی‌نگری و همکاران، ۲۰۱۱)، (موساکیو و همکاران، ۲۰۱۷)، (کرگل، ۲۰۱۵)، (دی لونا مارتینز و ویسنته، ۲۰۱۲)
عدم کفایت سرمایه	۱۰	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
تمرکز کلیه حساب‌های بانکی وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات دولتی نهادهای عمومی غیردولتی از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی	۵	(بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)
بهای تمام شده پول	۸	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۸)، (بانک صنعت و معدن)، (بانک توسعه صادرات)، (بانک کشاورزی)، (بانک توسعه تعاون)، (بانک مسکن)
رشد سریع فناوری	۴	(صحت و همکاران، ۱۳۹۵)، (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۸)، (رشیدارده و همکاران، ۱۳۹۶)، (رشیدارده و خزائی، ۱۳۹۵)

مأخذ: یافته‌های تحقیق

۵-۴-۴. مرحله پنجم: تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی

در این مرحله، تمام عوامل و مؤلفه‌های شناسایی شده (کدها) در مراحل قبلی، براساس مفاهیم مشترک دسته‌بندی می‌شوند تا مقوله‌ها شکل بگیرد. هر چند مقوله نیز می‌توانند تحت یک حیطه (طبقه) دسته‌بندی شوند.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مقوله‌ها	مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	طبقه‌بندی عوامل براساس چارچوب PESTEL
ابزار مؤثر در توسعه (بواسطه عملیات بانکداری توسعه‌ای)	سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها	اقتصادی
	سرمایه‌گذاری و تأمین مالی میان مدت طرح‌ها	اقتصادی
	سرمایه‌گذاری و تأمین مالی کوتاه مدت طرح‌ها	اقتصادی
	تأمین مالی مشارکتی (دولتی-خصوصی) پروژه‌ها	اقتصادی
	کمک‌های مالی تشویقی و یارانه‌ای (نرخ بهره یارانه‌ای)	قانونی
	کمک‌های مالی بلاعوض و کمک‌های اضطراری	قانونی
	اعطای ضمانت نامه‌های اعتباری	اقتصادی
	سرمایه‌گذاری خطرپذیر	اقتصادی
	اوراق بهادارسازی	اقتصادی
	ارائه تسهیلات سندیکایی	اقتصادی
	تأمین مالی حقوق صاحبان سهام	اقتصادی
	تأمین مالی میانه (Mezzanine financing)	اقتصادی
	حمایت از حقوق سرمایه‌های فکری	فناوری
	تقویت بازار سرمایه	اقتصادی
	مساعدت و مشارکت در ایجاد نهادهای تخصصی (مثل تأسیس بانک صنایع کوچک یا ایجاد صندوق کمک به کشاورزان و دامداران و ...)	اقتصادی
	بنگاه داری (سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها) و توسعه شرکت‌های سرمایه پذیر	قانونی
	لیزینگ	اقتصادی
فعالیت‌های پشتیبان عملیات بانکداری توسعه‌ای	داشتن استقلال و خودمختاری و تمرکز زدایی دولت	قانونی
	داشتن کارکنان و مدیران بسیار حرفه‌ای و ارائه مشاوره و کمک‌های تخصصی و فنی	فناوری
	همکاری با نهادهای مشاوره‌ای خارجی	فناوری
	حاکمیت شرکتی	قانونی
	مدیریت جامع ریسک (اعتباری، شهرت، نقدینگی، سرمایه‌گذاری، بازار، عملیاتی)	قانونی
	معافیت‌های مالیاتی	قانونی
	برقراری پیوند سه جانبه میان بانک‌های توسعه‌ای، صاحبان صنایع و دانشگاه‌ها (ایجاد مراکز تحقیق و توسعه)	فناوری

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مقوله‌ها	مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	طبقه‌بندی عوامل براساس چارچوب PESTEL
	بهبود ساختار سرمایه (افزایش سرمایه و نسبت کفایت سرمایه و ...)	اقتصادی
	ارائه خدمات مشاوره‌ای به ساختار حاکمیتی	قانونی
	بانکداری دیجیتال	فناوری
	جذب دانش و نوآوری از کشورهای صاحب فناوری	فناوری
	تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری	فناوری
	کمک به جذب شرکت‌های معتبر جهانی و منطقه‌ای در زنجیره تولید داخلی	اقتصادی
	مقررات داخلی خاص ناظر بر بانک‌های توسعه‌ای	قانونی
منابع تأمین مالی بانک‌های توسعه‌ای	استفاده از منابع بخش دولتی	قانونی
	استفاده از منابع بخش خصوصی (PFI: Private Finance Initiative)	قانونی
	جذب سپرده از اشخاص حقیقی	قانونی
	استفاده از منابع بخش دولتی و خصوصی (PPP: Public-Private Partnerships)	قانونی
	تشکیل ائتلاف منطقه‌ای	سیاسی
	استفاده از خطوط اعتباری بانک‌های خارجی در قالب تأمین مالی خارجی (فاینانس)	سیاسی
	مشارکت با صندوق‌های توسعه	قانونی
بخش مورد هدف بانک‌های توسعه‌ای	تمرکز بر حوزه صنعت و تولید	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه معادن	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه کشاورزی، دامپروری، توسعه روستایی و امنیت غذایی	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه جنگلداری	زیست محیطی
	تمرکز بر حوزه بازرگانی داخلی و بین‌الملل (صادرات و واردات)	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه تعاونی	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه بیمه	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه نظامی	سیاسی
	تمرکز بر حوزه توسعه اجتماعی و فرهنگی	اجتماعی

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مقوله‌ها	مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	طبقه‌بندی عوامل براساس چارچوب PESTEL
	تمرکز بر حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی (سرمایه‌گذاری در فناوری‌های کم کربن و تأمین مالی سبز)	زیست محیطی
	تمرکز بر حوزه خدمات	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه گردشگری و میراث فرهنگی	اجتماعی
	تمرکز بر حوزه ورزش (توسعه استادیوم‌ها، میادین ورزشی و ...)	اجتماعی
	تمرکز بر حوزه مسکن	اجتماعی
	تمرکز بر حوزه تغییرات آب و هوایی (کاهش گازهای گلخانه‌ای و ...)	زیست محیطی
	تمرکز بر حوزه مدیریت (کنترل و تاب‌آوری) ریسک بلایای طبیعی	زیست محیطی
	تمرکز بر حوزه بهداشت و سلامت	اجتماعی
	تمرکز بر حوزه زیرساخت‌ها: حمل و نقل (زمینی، دریایی و هوایی)، برق و انرژی، نفت و گاز (پالایشگاه‌ها، صنایع پتروشیمی و ...)، آب و فاضلاب، ارتباطات و فناوری اطلاعات	اقتصادی
	تمرکز بر حوزه توسعه شهری (کمک به مدیریت ترافیک، زباله‌ها و پسماند، آلودگی‌ها و ...) و ایجاد شهرهای سبز و پایدار (کاهش جزایر گرمایی، افزایش ساختمان‌های سبز، ترویج جامعه بازیافت محور و ...)	زیست محیطی
	تمرکز بر حوزه آموزش و تحصیلات (بهبود دانشگاه‌ها و مراکز آموزش حرفه‌ای، بورسیه‌های تحصیلی، عدالت آموزشی و ...)	اجتماعی
اندازه مشتریان هدف بانک‌های توسعه‌ای	هدف قراردادن شرکت‌های بزرگ	اقتصادی
	هدف قراردادن شرکت‌های خرد و متوسط (SMEها)	اقتصادی
	هدف قراردادن اشخاص حقیقی	اقتصادی
وظیفه حمایتی بانک‌های توسعه‌ای	محافظت از صنایع موجود	اقتصادی
	حمایت از صنایع جدید و نوآورانه	اقتصادی
	حمایت از شرکت‌های شکست خورده	اقتصادی
	حمایت از فعالیت‌های کارآفرینانه	اقتصادی
	مالکیت دولتی	قانونی

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

مقوله‌ها	مؤلفه‌ها و عوامل شناسایی شده	طبقه‌بندی عوامل براساس چارچوب PESTEL
مالکیت بانک‌های توسعه‌ای	مالکیت خصوصی	قانونی
	مالکیت دولتی-خصوصی	قانونی
عوامل محدودکننده بانک‌های توسعه‌ای	تحریم‌های بین‌المللی	سیاسی
	رکود و بحران‌های اقتصادی	اقتصادی
	مدیریت	قانونی
	بی‌ثباتی اقتصادی	اقتصادی
	دخالت‌های سیاسی و سلیقه‌ای	سیاسی
	قوانین و مقررات متعدد و متناقض دولتی	قانونی
	تسهیلات تکلیفی	قانونی
	محدودیت نقل وانتقالات ارزی	قانونی
	عدم اطمینان از بازگشت سرمایه	قانونی
	محدودیت در تأمین منابع مالی و عدم تنوع در منابع مورد استفاده	قانونی
	بدهی به بانک مرکزی	قانونی
	مطالبات از دولت و بخش‌های دولتی	قانونی
	مطالبات غیرجاری	قانونی
	مالیات	قانونی
	عدم حمایت دولت از بانکداری توسعه‌ای	قانونی
	ضعف در بدنه کارشناسی بانک‌های توسعه‌ای	فناوری
	عدم کفایت سرمایه	قانونی
	تمرکز کلیه حساب‌های بانکی وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات دولتی نهادهای عمومی غیردولتی از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی	قانونی
	بهای تمام شده پول	اقتصادی
	رشد سریع فناوری	فناوری

مأخذ: یافته‌های تحقیق

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۶-۴-۴. مرحله ششم: بررسی و کنترل کیفیت

این مرحله در واقع مربوط به بررسی کیفیت روش‌های مورد استفاده در تحقیق است و مشتمل بر دو بخشِ *روایی درونی (ارزیابی نتایج) و پایایی درونی* می‌باشد. روایی درونی، همراستایی نتایج و یافته‌ها با اهداف پژوهش را مورد بررسی قرار می‌دهد که صد در صد کیفی بوده و براساس تجربه خبرگان انجام می‌شود. بدین منظور مؤلفه‌ها و عوامل استخراج شده (طبقه‌بندی‌ها و مقوله‌بندی‌های صورت گرفته) به تأیید پنج نفر از خبرگان (سه نفر در حوزه بانکداری توسعه‌ای و دونفر دانشگاهی) رسید. پایایی درونی به میزان توافق میان کدگذاران مستقل اشاره دارد. لذا از شاخص کاپای کوهن که برای محاسبه پایایی تحقیقات کیفی استفاده می‌شود، بهره گرفته شده است.

$$K = \frac{PA_o - PA_E}{1 - PA_E}$$

مقدار PA_o نمایانگر میزان توافق دو ارزیاب است.

مقدار PA_E نمایانگر میزان توافق مورد انتظار است.

ضریب کاپا می‌تواند عددی بین ۱- تا ۱+اتخاذ نماید، که هر چه به ۱+نزدیکتر باشد بیانگر وجود توافق متناسب و مستقیم است. اندازه‌های نزدیک به ۱- نشان‌دهنده وجود توافق وارون و اندازه‌های نزدیک به صفر عدم توافق را نشان می‌دهد. مقدار مناسب ضریب پایایی کاپای کوهن، بالای ۰/۶ می‌باشد. در این رابطه، نتایج حاصل از کدگذاری (شناسایی مؤلفه‌ها)، استخراج مقوله‌ها و طبقه‌بندی‌ها در اختیار دو نفر خبره قرار گرفت تا میزان توافق یا عدم توافق ایشان در خصوص استخراج مفاهیم مشخص شود. همانگونه که در جدول شماره (۷) و (۸) مشخص شده، ضریب کاپای کوهن برای این تحقیق، ۰/۷۱۴ در سطح معناداری ۰/۰۳۵ به دست آمده است که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۰۵ است، معناداری آن تأیید می‌شود.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

جدول ۷. جدول توافقی ضریب کاپای کوهن

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
expert1 * expert2	8	100.0%	0	0.0%	8	100.0%

جدول ۸.نتیجه نهایی آزمون کاپای کوهن

Symmetric Measures					
		Value	Asymptotic Standardized Errora	Approximate Tb	Approximate Significance
Measure of Agreement	Kappa	.714	.256	2.108	.035
N of Valid Cases		8			

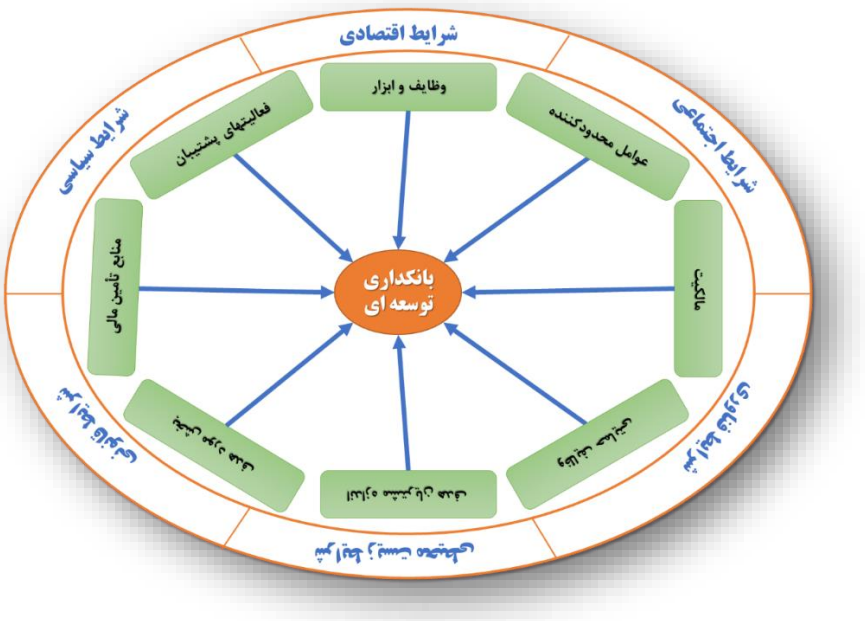
مأخذ: یافته‌های تحقیق

۷-۴-۴. مرحله هفتم: ارائه نتایج و یافته‌ها

آخرین مرحله فراترکیب مربوط به ارائه نتایج می‌باشد. این نتایج در قالب شکل شماره (۲) و تحت عنوان الگوی مؤلفه‌های مؤثر بر بانکداری توسعه‌ای ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می‌شود، تمامی مؤلفه‌ها و مقوله‌های شناسایی شده بصورت همزمان و تحت شرایط مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... بر بانکداری توسعه‌ای و فعالیت بانک‌های توسعه‌ای تأثیرگذار هستند. در واقع بانکداری توسعه‌ای و کارکرد بانک‌های توسعه‌ای نیز همانند بسیاری از موضوعات، به عوامل متعدد و متنوعی بستگی داشته و قضاوت در مورد توفیق یا عدم توفیق آنها در انجام مأموریت و رسالت تعیین شده، باید بنا به موقعیت زمانی و مکانی و بستر فعالیت آنها صورت پذیرد.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

شکل ۲. الگوی پژوهشی مؤلفه‌های مؤثر بر بانکداری توسعه‌ای براساس تحلیل فراترکیب
مأخذ: یافته‌های تحقیق

۵. بحث و نتیجه‌گیری

به‌طور کلی، بانک‌های توسعه‌ای نیاز به مأموریت‌ها و نقش‌های روشنی دارند که کل مؤسسه را بر ارائه نتایج هم جهت با توسعه متمرکز کند. اگر قرار است این بانک‌ها در خدمت برنامه توسعه پایدار باشند، بایستی از اهداف توسعه پایدار که بر ریشه‌کنی فقر، مبارزه با تغییرات آب و هوایی و تخریب محیط زیست و مبارزه با نابرابری‌های اقتصادی و جنسیتی تمرکز دارد، حمایت کنند. لذا در این خصوص باید به چند جزء کلیدی توجه نمایند:

۱. مأموریت توسعه‌ای مشخص: مأموریت بانک‌های توسعه‌ای، ارائه نتایج توسعه پایدار، اجتناب از مأموریت‌ها و وظایف مبهم یا دوگانه است.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

۲. **هدف‌گذاری منابع مالی در جایی که بیشتر مورد نیاز است:** بانک‌های توسعه‌ای، باید مناطق، بخش‌ها یا مشتریانی را هدف قرار دهند که بیشترین نیاز یا بالاترین هزینه توسعه را (نیاز) دارند.

۳. **استانداردهای اجتماعی و زیست محیطی:** بانک‌های توسعه‌ای مسئولیت حقوق بشر و نتایج زیست‌محیطی تمام فعالیت‌های خود را بر عهده دارند.

۴. **چشم انداز پایدار و بلندمدت:** تمرکز بانک‌های توسعه‌ای بر تأمین مالی بلندمدت، پایدار، قابل پیش‌بینی و ضدچرخه‌ای است.

۵. **حمایت از راهبردهای ملی:** بانک‌های توسعه‌ای، باید فعالیت‌های خود را با برنامه‌های تعیین شده براساس اصول حاکمیت ملی هماهنگ نموده تا اطمینان حاصل شود که به بهبود بخش مالی به عنوان یک کل کمک می‌کنند.

موفقیت بانک‌های توسعه‌ای اولیه و شکست گسترده بسیاری از بانک‌های بعدی، منبع غنی درس‌هایی برای بانکداری توسعه‌ای است. بانک‌های توسعه‌ای باید در سیستم مالی ادغام شده و در امتداد خطوط تجاری، با یک مأموریت منعطف عمل کنند. آنها نباید با بخش خصوصی رقابت کنند، بلکه باید آن را توسعه دهند. هنگامی که بخش خصوصی ظرفیت تأمین مالی بخش‌هایی را که قبلاً توسط یک بانک توسعه‌ای تأمین مالی شده است را داشته باشد، بانک توسعه‌ای باید مجدداً بر سایر حوزه‌های عملیاتی متمرکز شود. همچنین نقش مالکیتی دولت باید با احتیاط انجام شود و به بانک اجازه دهد تا استقلال عملیاتی داشته باشد و در عین حال اطمینان حاصل شود که به وظایف خود پایبند بماند. با توجه به اینکه مالکیت بانک‌های توسعه‌ای عموماً در دست دولت‌ها بوده و نظارت بر این بانک‌ها نیز توسط دولت‌ها صورت می‌پذیرد، لذا این دوگانگی همواره همانند شمشیری دولبه عمل می‌کند. در واقع مالکیت دولتی، استقلال بانک را تضعیف کرده و ریسک اعطای وام‌های سیاسی را افزایش می‌دهد و عملاً امکان بررسی و ارزیابی عملکرد این نوع بانک‌ها را ناممکن ساخته و یا چنانچه ارزیابی هم صورت پذیرد، نتایج این این ارزیابی‌ها (بدلیل سیاسی کاری) چندان قابل استناد نخواهد بود. عملاً ترکیب مالکیت و نقش نظارتی دولت، تضاد منافع بالقوه‌ای را ایجاد می‌کند که نیازمند مدیریت دقیق است. به طور کلی تنظیم مقررات و نظارت بر

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

بانک‌های توسعه‌ای دولتی باید بدون یکسونگری و هم راستا با قوانین متناظر بر بانک‌های توسعه‌ای خصوصی (که در ایران مصداق ندارد) باشد. حکمرانی و مدیریت صحیح ممکن است عامل تعیین‌کننده در موفقیت یک بانک توسعه‌ای باشد. این موضوع، شامل مسائلی مانند نقش و استقلال هیئت مدیره، مسئولیت‌پذیری و ظرفیت مدیریت، در دسترس بودن و حفظ کارکنان ماهر و مدیریت صحیح عملیاتی، مدیریت ریسک و مالی است. دولت باید بین دو نقش مالکیتی و نظارتی خود، توازن و تعادل برقرار کرده و از رویکردهای جهت‌دار پرهیز نماید تا بانک‌های توسعه‌ای نیز فارغ از مداخلات حاکمیتی (همان‌گونه که در بخش نظریه‌های پشتیبان بانکداری توسعه‌ای درخصوص دیدگاه سیاسی عنوان می‌شود، سیاستمداران از بانک‌های توسعه‌ای عمدتاً به‌عنوان ابزارهایی برای نیل به اهداف شخصی یا مجرایی برای پاداش دادن به صنعتگرانی که درگیر سیاست هستند بهره می‌گیرند.) بتوانند به نقش توسعه‌ای خود عمل نموده و به اهداف از قبل تعیین‌شده براساس رسالت توسعه‌ای خود دست پیدا کنند. از سوی دیگر، ضروری است که بانک توسعه‌ای نیز، قابلیت تولید اطلاعات با کیفیت در خصوص شکاف‌های مشخص در بازار (به عنوان مثال؛ شرکت‌های پیشگام به چه نوع نهاده‌هایی مانند کالاها، خدمات، مهارت‌ها برای توسعه و پایداری نیازمندند؟ تنگناهایی که بر صنایع خاص تأثیر می‌گذارند چیست؟ چه فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند پیامدهای خارجی مثبت ایجاد کند یا از هماهنگی میان‌بخشی سود ببرد؟ و ...) را داشته باشد و یافته‌های خود را به طور کامل به دولت گزارش دهد. بانک‌های توسعه‌ای باید به طور منظم و بر اساس مجموعه‌ای از اهداف مورد توافق، اعم از مالی و اجتماعی یا توسعه‌ای ارزیابی شوند. دولت همچنین باید متقاعد شود که نمی‌توانسته است به این نتایج مطلوب اجتماعی از راه دیگری (کم هزینه‌تر) دست یابد. مسائل حاکمیتی ناقص که منجر به بی‌اعتبار شدن برخی از بانک‌های توسعه‌ای شده است همچنان یک مانع اصلی برای تغییر نقش این موسسات است و عدم موفقیت‌های احتمالی دولت ممکن است به جنبه‌های مختلف عملکرد این نوع بانکداری آسیب برساند. توسعه کشورها و تامین مالی آنها از لحاظ تاریخی توسط دولت‌ها صورت پذیرفته است که این امر در ابتدا با روش‌های ملی، به تدریج پذیرای سرمایه‌های بین‌المللی می‌شود. اگرچه مقادیر زیادی از منابع عمومی از طریق مدرن‌سازی،

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

صنعتی‌سازی و زیرساخت‌ها به سمت توسعه هدایت می‌شود، توانایی سرمایه‌گذاری هر کشور – و در نتیجه بانک توسعه‌ای– معمولاً تابع سناریوی اقتصادی بین‌المللی، در دسترس بودن وجوه و میزان همراهی شرکای خارجی می‌باشد. لذا بهبود مراودات بین‌المللی و انتخاب شرکای خارجی می‌تواند اثر قابل توجهی بر کارکرد بانک‌ها به‌ویژه بانک‌های توسعه‌ای داشته باشد.

اگر گذشته، حال و آینده معلوم بود، مشکل مدیریتی وجود نداشت. مدیریت بانک‌های توسعه‌ای باید آگاه باشند که کارکرد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژیکی، سیاسی و زیست محیطی نوظهور برای اینگونه از بانک‌ها در یک محیط اجتماعی پویا چیست. درواقع، شاید بتوان هدف و مأموریت را به راحتی بیان کرد، لیکن اساسنامه یک بانک توسعه‌ای هرگز نمی تواند یک بار برای همیشه این کارکردها را مشخص کند. کارکردهای عنوان شده عمدتاً به مرحله اولیه توسعه، استراتژی توسعه اتخاذ شده، ترکیب منابع، مهارت‌ها و نیروی انسانی موجود، کارایی سایر مؤسسات مرتبط با بانکداری توسعه‌ای و موارد مشابه بستگی دارد.

این وظیفه سیاست‌گذران حوزه بانکداری و مدیریت ارشد این بانک‌هاست که پیامدهای خاص این عملکرد را در پرتو تغییرات و واقعیت‌های جامعه دریابند. بنابراین مدیران ارشد، نیاز به داشتن دانش دقیق از عناصر مختلف ساختار اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژیکی، سیاسی و زیست محیطی در شرایطی پویا دارند. البته دانش صرف نمی تواند کافی باشد، بلکه مدیریت ارشد باید بتواند پیوندهای اساسی را با فرآیند تصمیم‌گیری در مؤسساتی که بر کار آنها تأثیر دارد، ایجاد کند، به طوری که عملکرد این بانک‌ها با سازمان‌ها و مؤسسات مرتبط، یکپارچه شود. عملکرد این کارکردها در یک محیط درحال تکامل است که بقا و رشد یک نهاد را تعیین می‌کند. برای مؤسساتی همانند بانک‌های توسعه‌ای، توانایی مستمر در افزایش سود، صرفاً یکی از شاخص‌های موفقیت آنها در عملکرد است. شاخص اساسی موفقیت آنها توانایی و قدرتی است که با آن زنده می‌مانند و رشد می‌کنند. این وضعیت نشان می‌دهد که بانک توسعه‌ای به سادگی نمی‌تواند در خلأ کار کند و باید با سایر مؤسسات و نهادهای مالی و بعضاً غیرمالی، ارتباط نزدیکی داشته باشد. یک بانک توسعه‌ای، احتمالاً با همه یا یکی از مشکلات زیر مواجه خواهد بود:

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

الف) ممکن است شرایط و ضوابط همکاری فنی یا مالی خارجی دشوار باشد و توانایی مذاکره مجریان پروژه در مقابل شرکای خارجی آنها کافی نباشد.

ب) پروژه‌های واقعاً ارزشمند به دلیل عدم استعدادهای کارآفرینی در بخش دولتی و خصوصی شناسایی و طراحی نشده باشند.

ج) کارآفرینان بالقوه ناامید شوند، زیرا کمک لازم برای شکل دادن به ایده‌های پروژه خود را دریافت نمی‌کنند.

د) پروژه‌ها در مناطق جغرافیایی خاص یا زمینه‌های خاصی متمرکز می‌شوند، زیرا امکانات زیربنایی از جمله کمک‌های فنی و مالی به طور یکنواخت در سراسر کشور یا در زمینه‌های مختلف صنعتی پراکنده نشده است.

هـ) سیاست‌ها و دستورالعمل‌های نظارتی در تناقض با یکدیگر ابلاغ و مانع آزادی عمل این بانک‌ها می‌شود.

و) پرتفوی تأمین منابع مالی بانک‌های توسعه‌ای نسبت به بانک‌های تجاری از تنوع و انعطاف پذیری کمتری برخوردار باشد.

ز) اجبار به پرداخت تسهیلات تکلیفی از سوی دولت (بدون توجه به نتیجه گزارشات کارشناسی و توجیه‌پذیری طرح‌ها و درنظر گرفتن آثار مترتب بر آن).

ح) ساختار نامناسب سرمایه و نسبت کفایت سرمایه پایین.

اینها برخی از مشکلاتی است که بانک توسعه‌ای در یک مقطع زمانی با آن مواجه می‌شود و اگر قرار است کارکردهای چندگانه خود را انجام دهد باید برای حل آنها اقدام نماید. این بدان معناست که در کنار کمک‌های مالی، بانک توسعه‌ای باید برای ارائه کمک‌های مدیریتی و فنی نیز آماده باشد. باید پروژه‌هایی را ایجاد کند که با استراتژی کلی توسعه ملی - صریح یا ضمنی - سازگار باشد. اگر نهادهایی در زمینه شناسایی و تدوین پروژه وجود دارند، باید برای حل برخی از این مشکلات ارتباط زنده با آنها ایجاد کرده و در صورت عدم وجود، باید با همکاری نهادهای

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

ذیربط، از جمله دستگاه‌های دولتی، در ایجاد آنها ابتکار عمل نماید. دولت‌ها نیز باید با اتخاذ تدابیر مناسب و سیاستگذاری مربوط به حوزه بانکداری توسعه‌ای زمینه و بستر لازم جهت افزایش کارایی و کارکرد این بانک‌ها را فراهم سازند که این امر نیز در سایه شناخت، هماهنگی و پشتیبانی درست از این حوزه محقق می‌گردد. بانک توسعه‌ای نمی تواند این وظایف مختلف را انجام دهد مگر اینکه:

الف) منابع خود را از فعالیت‌های کمتر حیاتی و به طور فزاینده کم‌اهمیت که می‌توانند به خوبی توسط سایر نهادها انجام شوند، خارج کند.

ب) با ایجاد انعطاف‌پذیری مناسب در شرایط و ضوابط حاکم بر همکاری، در سود پروژه‌های واقعاً بادوام و موفق، سهیم شود.

ج) منابع مالی جدید را از مؤسساتی جذب کند که با طراحی ابزارهای مالی، پس انداز را بسیج می‌کنند.

د) منابع را از سازمان‌های دولتی در جهت انجام وظایف خاص مورد توافق متقابل، بسیج کند.

هـ) منابع مالی خارجی را از سایر کشورها و آژانس‌های بین المللی جذب کند.

لذا جهت انجام این فرآیند، وظایف مدیریت ارشد عبارت است از:

الف) تعیین معیارهای انتخاب.

ب) تعامل با سازمان‌های دولتی برای اصلاح استراتژی و سیاست‌های توسعه‌ای.

ج) تعامل با سایر مؤسسات مالی در داخل و خارج از کشور برای بسیج منابع و همچنین برای انجام وظایف مشترک.

د) تعامل با موسسات و سازمان‌های مختلف در زمینه شناسایی و تدوین پروژه‌ها.

هـ) شروع به ایجاد نهادهای مربوطه برای ارائه کمک‌های فنی و مدیریتی به کارآفرینان و ایجاد پیوندهای اساسی با آنها.

و) ابداع روش‌های جدید برای بسیج منابع.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

ز) دستیابی به قابلیت‌ها و توانایی‌های مالی به منظور ایجاد بستر مناسب برای بقا و رشد. اجرای این وظایف به یک تیم مدیریت ارشد نیاز دارد که به جای رویکرد معمول سازماندهی سلسله مراتبی، بر یک رویکرد وظیفه محور به ساختار مدیریت، متمرکز بوده و دیدگاهی کلی در مورد عملکرد یک بانک توسعه‌ای داشته باشند.

یکی از بینش‌های اساسی زیربنای علم مدیریت این است که یک موسسه یا یک سازمان، سیستمی است که اجزای آن انسان‌هایی با مهارت‌ها، دانش و فنون گوناگون هستند که در یک سرمایه‌گذاری مشترک مشارکت دارند و ویژگی اصلی یک سیستم، وابستگی متقابل اجزای آن است. اولویت به کل تعلق دارد و اجزاء باید یکپارچه شوند تا کل را تشکیل دهند. بنابراین، تأکید اولیه باید بر کل و سهمی که اجزا در کل دارند باشد، نه صرفاً بر کارایی فنی اجزاء. با داشتن وابستگی متقابل، یک سیستم نمی‌تواند کار کند مگر اینکه اجزاء در هماهنگی با یکدیگر حرکت کنند. این به معنای ارتباط درون سیستم است، یعنی هر بخش رابطه خود را با سایرین و با کل سیستم درک می‌کند. در برخی از بانک‌های توسعه‌ای، اطلاعات زیادی به سمت بالا و پایین در جریان است – اما هیچ ارتباط معنی‌داری میان آنها وجود ندارد. لذا تیم مدیریت ارشد باید یک هسته مرکزی تشکیل دهد که اعضای آن یکدیگر را از فعالیت‌های هم مطلع می‌کنند، مشکلات مربوطه را برای تصمیم‌گیری شناسایی و تجزیه و تحلیل می‌کنند، اطلاعات مربوط به پروژه‌ها را که به وظایف مختلف تیم مرتبط است، در مراحل ارزیابی، تصمیم‌گیری و نظارت پردازش می‌کنند، راه‌های جدیدی را برای انجام وظایف متعارف یا کنار گذاشتن وظایف منسوخ پیشنهاد و اهداف جدیدی را تدوین می‌کنند که با رشد بلندمدت موسسه هماهنگ باشد. بانک‌های توسعه‌ای باید جایگزینی برای کمبودهای کارآفرینی باشند و فعالانه در شکل‌دهی تصمیم‌های اصلی و حتی گاهی نه چندان بزرگ شرکت‌های منفرد مشارکت داشته باشند و اغلب مسیرهای رشد یک شرکت را ترسیم نمایند، برنامه‌های دوراندیشانه‌ای را طراحی کرده و در مورد نوآوری‌های فنی و مکان‌یابی عمده تصمیم‌گیری نمایند و ترتیبی برای ادغام و افزایش سرمایه اتخاذ کنند.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

براساس یافته‌های این پژوهش، سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها، تمرکز بر حوزه صنعت و تولید، هدف قراردادن شرکت‌های بزرگ، مدیریت صحیح، جذب دانش و نوآوری از کشورهای صاحب فناوری، تمرکز بر حوزه زیرساخت‌ها و مدیریت جامع ریسک از جمله مهم‌ترین و پرتکرارترین مؤلفه‌ها و عوامل در این زمینه بودند که توجه به آنها ممکن است تأثیر به‌سزایی در موفقیت بانکداری توسعه‌ای داشته باشد. البته همان‌گونه که در بخش‌های قبلی نیز گفته شد، تأثیرگذاری همه این عوامل بسته به شرایط هر کشور و منطقه، معلول موقعیت‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... می‌باشد. در حال حاضر شکاف‌های مالی زیادی در کشورهای درحال توسعه از جمله ایران برای زیرساخت‌ها وجود دارد. عدم وجود زیرساخت‌های مناسب، یک محدودیت اساسی برای رشد و توسعه است. لذا بانک‌های توسعه‌ای می‌توانند نقش بسیار ارزشمندی در ایجاد و توسعه و بهسازی زیرساخت‌های کشور ایفا کنند که تجربه مثبت کشورهای پیشرفته اروپایی مؤید این امر است.

در کشور ما نیز سیاست‌گذاری‌های ضد و نقیض دولت و نهادهای اقتصادی درخصوص چگونگی تعاملات بانک‌ها بویژه بانک‌های توسعه‌ای با نهادهای مالی پشتیبان، از جمله: صندوق توسعه ملی، صندوق ضمانت صادرات و ...، شرایط استفاده از این منابع مالی، نحوه تخصیص، کیفیت بازپرداخت، محاسبه جرایم و ... را با ابهام مواجه ساخته و نه تنها باعث برهم زدن تعاملات سازنده این نهادهای مالی و اعتباری با یکدیگر شده، بلکه موجب اتلاف منابع کشور و وارد آمدن خسارت‌هایی به چرخه اقتصادی نیز شده است. لزوم سیاستگذاری‌های اساسی و اصولی در این زمینه امری ضروری است. لازم است نگاه کنونی دولت و سیاستگذاران بخش اقتصادی به این بانک‌ها تغییر یافته و ضمن توجه به اسناد بالادستی، از جمله سند چشم‌انداز ۲۰ساله و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور، ساختار بانک‌های توسعه‌ای و تخصصی در راستای وظایف توسعه‌ای و قوانین و مقررات ناظر بر آن‌ها اصلاح و تعدیل شود.

محدودیت‌ها و پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده

فرآیند فراترکیب دارای محدودیت‌هایی است که می‌توان آن‌ها را در زمان فرآیند جستجو و طبقه‌بندی مطالعات، اجرای فراترکیب و یا قبل از آن شناسایی کرد. محدودیت‌های اصلی عبارتند از:

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

- تفسیر ذهنی بازبین‌ها (این را می‌توان با ارزیابی بی‌طرفانه یک عضو/ناظر مستقل برای عینی‌سازی و اعتبار بخشی به نتیجه‌گیری‌ها برطرف کرد)
- درک داده‌ها (خواندن مکرر و بحث)
- مهارت ارزیاب‌ها و دانش و تجربه حرفه‌ای آنها
- جستجوهای صرفاً الکترونیکی

در این مقاله، از مطالعات و پژوهش‌های منتشر شده به زبان انگلیسی و فارسی استفاده شد. گنجاندن تحقیقات بیشتر به زبان‌های دیگر، ممکن در زمینه‌های مرتبط با بانکداری توسعه‌ای، یافته‌های مشابه یا متنوعی را آشکار سازد. علاوه بر این، مؤلفه‌ها و شاخص‌های حاصل از این تحقیق، جهت تعیین میزان اهمیت و اثرگذاری، رتبه‌بندی نشده است که به منظور رسیدن به نتایج جدید، می‌توان آنها را اولویت‌بندی نمود. اگرچه در میان مطالعات واجد شرایط مورد استفاده در این تحقیق، توضیحاتی در مورد تفاوت‌ها و مشابهت‌های بانک‌های توسعه‌ای و ویژگی‌های زمینه‌ای آنها وجود داشت، لیکن استفاده از مطالعات موردی عمیق، به منظور بررسی و تحلیل دقیق‌تر بستر کارکردی این بانک‌ها توصیه می‌شود که محققان ممکن است بتوانند اطلاعات غنی‌تری از جمله مسائل و ویژگی‌های مربوط به اینگونه بانکداری در شرایط مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را از آن استخراج کنند.

همچنین، گنجاندن رویکردهای مشارکتی در طرح‌های تحقیقاتی آتی (مشارکت اساتید دانشگاه، صاحبان صنایع، کارشناسان حوزه اقتصادی دولت و ...)، بینش‌های ارزشمند جدیدی در مورد چگونگی بهبود شرایط بانک‌های توسعه‌ای، بانکداری توسعه‌ای و سازوکار بهره‌مندی از مواهب وجودی این‌گونه بانک‌ها را به دنبال خواهد داشت. در واقع وجود رویکرد مشترک و هم‌نوایی میان سیاستگذاران حوزه اقتصادی و بانکداری، محققان، دانشگاهیان و صاحبان صنایع می‌تواند به عنوان یک چارچوب سازنده پویا در نظر گرفته شود که در آن اثربخشی و کارایی بانکداری توسعه‌ای می‌تواند به حداکثر برسد. همچنین، تحقیقات آینده می‌توانند به بررسی رابطه بین ویژگی‌های زمینه‌ای بانک‌های توسعه‌ای و روابط و شیوه‌های بانکداری توسعه‌ای ملی و فراملی بپردازند، زیرا چنین یافته‌هایی می‌تواند زمینه تدوین

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

راهبردهای سازنده و برنامه‌ریزی‌های لازم در این خصوص را فراهم سازد و به محققان و سیاستگذران کمک کند تا پیشنهادات معنادارتری ارائه کنند.

با توجه به آنچه بیان گردید، در الگوی ارائه شده این پژوهش سعی شده ساختار و طبقه‌بندی مناسبی از مؤلفه‌ها، مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با بانکداری توسعه‌ای ارائه شود که می‌تواند مبنایی برای پژوهش‌های آتی در این حوزه قرار گیرد. از جمله:

۱. ارزیابی اعتبار مدل و تعمیم‌پذیری آن با استفاده از رویکرد معادلات ساختاری.

۲. رتبه‌بندی عوامل به‌دست آمده در این پژوهش برمبنای روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (ANP، ANP فازی، دیمتل و ...).

۳. طراحی الگوی بومی مربوط به بانک‌های توسعه‌ای ایران.

۴. تعیین میزان اثرگذاری هریک از مؤلفه‌ها و مقوله‌های شناسایی شده در این تحقیق بر توسعه صنایع.

منابع

بسطامی, طاهره و محمد نوروزی (۱۳۹۶). «ارایه شاخص‌های کاربردی برای ارزیابی عملکرد مالی بانک‌های توسعه‌ای». *اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی*. شیراز: دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.

پاک‌مرام، عسگر؛ موسوی، سیدمرتضی؛ بحری ثالث، جمال و حسن قالیباف اصل (۱۳۹۸). «ارائه مدلی برای پیشبینی آینده صنعت بانکداری ایران برپایه مدیریت ریسک». *دو فصلنامه آینده‌پژوهی ایران*، سال چهارم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۸، صص ۳۱۲-۲۸۹.

تاجدینی، مهدی و دنیا حاجی شاهوردی (۱۳۹۵). «بررسی نقش بانک‌های توسعه‌ای در چشم انداز توسعه اقتصادی کشور ایران طی ده سال آینده (افق ۱۴۰۴) با رویکرد اقتصاد مقاومتی». *دومین کنفرانس بین المللی پارادایم‌های نوین مدیریت، نوآوری و کارآفرینی*، تهران.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

رشیدارده، حبیب الله و سعید خزائی (۱۳۹۵). «تحلیل کلان‌روندهای مؤثر بر آینده بازار صنعت بانکداری با رویکرد تحلیل ساختاری، تحلیل تأثیر متقابل(برگذر)». *فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات بازاریابی نوین*، سال ششم، شماره سوم، شماره پیاپی (۲۲)، پاییز ۱۳۹۵، صص ۸۶-۶۷.

رشیدارده, حبیب الله؛ خزائی، سعید و محمدولی مقدم زنجانی (۱۳۹۵). «آینده پیش‌روی صنعت بانکداری ایران با رویکرد سناریوپردازی»، *فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی*، شماره ۳۰، تابستان۱۳۹۶، صص ۸۹-۶۵.

رمضانی، علی (۱۳۹۴). «بانکداری توسعه‌ای و نقش آن در فعالیت‌های اقتصادی»، *فصلنامه علمی کاربردی بانک مسکن*، پویش: سال چهارم شماره دهم.

ساروقیان، حمید (۱۳۹۴). «بررسی مقایسه‌ای نحوه نظارت بر بانک‌های توسعه‌ای»، *فصلنامه علمی کاربردی بانک مسکن*، پویش: سال چهارم، شماره دهم.

سامانی، پژمان و احمدرضا باقری گرمارودی (۱۳۸۱). «نقش بانک‌های توسعه‌ای در فرآیند توسعه صنعتی ایران». *مجله اقتصادی*، سال اول، دوره دوم، شماره ۱۱، صص ۲۶-۱۹.

شفیع‌زاده، سمیه (۱۳۹۸). «تأثیر تسهیلات بانکی بر روند اشتغال در بخش صنعت». *دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری، تفلیس-گرجستان*، دبیرخانه دائمی با همکاری دانشگاه امام صادق(ع).

شمشیری، فرهاد؛ ابراهیمی، عبدالحمید؛ سمیعی، روح اله و مجید اشرفی (۱۳۹۸). «آینده پژوهی صنعت بانکداری با رویکرد سناریونویسی»، *فصلنامه آینده‌پژوهی مدیریت*، سال سی‌ام، شماره ۱۱۹، زمستان ۱۳۹۸.

صحت، سعید؛ دهقانان، حامد و محسن جلالی (۱۳۹۵). «شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مدیریتی موثر بر موفقیت بانک‌های توسعه‌ای در ایران، مطالعه موردی (بانک توسعه تعاون)». *فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی*، سال بیست و چهارم، شماره ۸۰، زمستان ۱۳۹۵،صص ۲۴۰-۲۱۷.

کشاورز ترک، عین‌الله؛ علی‌حسینی، سعید؛ گودرزی، غلامرضا؛ فضلی، صفر و روح الله بیات (۱۳۹۸). «شناسایی روندها و سناریوهای آینده نظام بانکی ایران». *فصلنامه علمی-پژوهشی سیاستگذاری عمومی*، دوره ۵، شماره ۱، بهار ۱۳۹۸، صص ۳۳-۵۸.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

Aghion, B.A. (1999). "Development Banking". *Journal of Development Economics*, 58(1), pp. 83-100.

Amsden Alice H. (1992). *Asia's Next Giant: South Korea and Late Industrialization*, NewYork,1992; online edn, Oxford Academic, 1 Nov. 2003: https://doi.org/10.1093/0195076036.001.0001, accessed 26 Sept. 2023.

Atkins S., Lewin S., Smith H., Engel M., Fretheim A. and J. Volmink (2008). Conducting a Meta-Ethnography of Qualitative Literature: Lessons Learnt, BMC Med Res Methodol., vol. 2008/issue 8, pp. 21.

Bondas T. and E.O.C. Hall (2007). Challenges in Approaching Meta-Synthesis Research. Qualitative Health Research, 17(1), 113–121. https://doi.org/10.1177/

Brei M.K. and A. Schclarek (2018). *The Countercyclical Behaviour of National Development Banks in Latin America and the Caribbean*, In S. Griffin-Jones & J. A. Ocampo (Eds.), The Future of National Development Banks. Oxford University Press.

Bruck N, (2001). "Development Banking Concepts & Theory". *Principles & practices of development banking*. Vol. 1. - [Makati]: ADFIAP. - 2001, pp. 9-39

Bruck N. (2005). *Future Role of National Development Banks in the Twenty-First Century. Background paper for the Ad Hoc Expert Group Meeting on Rethinking the Role of National Development Banks*, 1–2 December. New York: United Nations.

Buttazzoni A., Nelson Ferguson K. and J. Gilliland (2023). "Barriers to and Facilitators of Active Travel from the Youth Perspective: a Qualitative Meta-Synthesis", *Population Health*, 22(2023) 101369, p2.

Cameron Rondo E. (1961). France and the Economic Development of Europe (Princeton: Princeton University Press, 1961).

Chandrasekhar C. (2016). *National Development Banks in a Comparative Perspective. In: A. Calcagno, S. Dullien, A. Marquez-Velasquez, N. Maystre and J. Priewe, ed, Rethinking Development Strategies After the Financial Crisis, Volume II - Country Studies and International Comparisons*. 1st Edition, New York and Geneva: United Nations UNCTAD, pp. 21–30.

Chrastina J. (2018). Meta-Synthesis of Qualitative Studies: Background, Methodology and Applications, NORDSCI Conference on Social Sciences, pp. 113–121.

Cipoletta Tomassian G. and T. Abdo (2022). "Development Bank Financing in the Context of the Covid-19 Crisis in Latin America and the Caribbean". *Financing for Development Series*, No. 272 (LC/TS.2021/165), Santiago, Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), 2022.

Clemmens D. (2003). A Meta-Synthesis of Qualitative Studies, MCN Am J Matern Child Nurs., vol. 28/issue 2, pp. 93–99.

Cléroux P. (2016). Vice President, Research and Chief Economist at Business Development Bank of Canada.

Crishna Morgado N. and Ö. Taşkın (2019). "Managing Environmental Risks in Development Banks and Development Finance Institutions – What Role for Donor Shareholders?", OECD Development Co-operation Working Papers, No. 55, OECD Publishing, Paris.

De Negri J.A., Maffioli A., M. Rodriguez C. and G. Vázquez (2011). *The Impact of Public Credit Programs on Brazilian Firms*, in IDB Working Papers IDB-WP-293.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

Diamond W. (1996). *Successful Development Banks. DFC Spotlight*. Washington, DC: DFC International.

Epstein G. (2005). Central Banks as Agents of Economic Development. PERI Working Paper No. 104, University of Massachusetts, Amherst, MA.

Eurodad (2017). Public Development Banks: Towards a Better Model, A Eurodad discussion paper co-sponsored by Afrodad and Latindadd, April 2017.

Fernández-Arias E., Hausmann R. and U. Panizza (2020). Smart Development Banks, Journal of Industry, Competition and Trade. https://doi.org/10.1007/s10842-019-00328-x.

Gerschenkron A. (1962). Economic Backwardness in Historical Perspective (Cambridge: Harvard University Press).

Griffith-Jones S. and J.A. Ocampo (2019). "The Future of National Development Banks, Brasil Governo federal". *The International Encyclopedia of Geography*. Published 2020 by John Wiley & Sons, Ltd.

Griffith-Jones S. (2022). *The Role Public National Development Banks Play in the Structural Transformation of Developing Countries*, United Nations Conference on Trade & Development, ECIDC Project Paper PB01.

Grünbacher A. (2011). *The Early Years of a German Institution: The Kreditanstalt für Wiederaufbau in the 1950s*., Business History, 43 (2011), 68-86.

Guadagno F. (2016). "The Role of Industrial Development Banking in Spurring Structural Change", UNIDO, Department of Policy, research and statistics, Working paper 8/2016.

Gurara D., Presbitro A. and M. Sarmiento (2020). "Borrowing Costs and the Role of Multilateral Development Banks: Evidence from Cross-Border Syndicated Bank Lending", *Journal of International Money and Finance*.

Gutierrez E., Rudolph H., Homa Th. And E. Blanco Beneit (2011). *Development Banks: Role and Mechanisms to Increase Their Efficiency*. The World Bank, Finance and Private Sector Development.

Hakeem M.M. (2019). Innovative solutions to tap Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) Market (A way forward for Islamic banks), Islamic Economic Studies, Vol. 27 No. 1, 2019, pp. 38-52.

Hausmann R. and D. Rodrik (2003). "Economic Development as Self-Discovery", *Journal of Development Economics*, 72(2003), pp. 603-633.

Hermann J. (2010). Development Banks in the Financial Liberalization Era: The case of BNDES in Brazil. CEPAL Review, 100:189–203.

Historia de CORFO (http://www.corfo.cl/sobre-corfo/historia-de-corfo/historia-de-corfo, CORFO).

Hu B., Schclarek A., Xu J. and J. Yan (2022). *Long-Term Finance Provision: National Development Banks Vs Commercial Banks*, World Development 158 (2022) 105973.

Hulme D. and P. Mosley (1996). *Finance Against Poverty*. Volume I. London: Routledge.

Ibbotson P. and L. Moran (2016). "The Role of Banks in the Evolution of Small Entrepreneurial Irish Firms", *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 12, No. 4, 2005, pp. 556-563.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

Inoue C. F. K. V., Lazzarini S.G. and A. Musacchio (2012). *Leviathan as a Minority Shareholder: Firm-Level Performance Implications of Equity Purchases by the State*, Insper Working Paper, Academy of Management Journal, 56 (2013), 1775-1801.

Inter-American Development Bank (2005). *Unlocking Credit: The Quest for Deep and Stable Bank Lending*. InterAmerican Development Bank, Washington DC.

Jackson BM. (2006). *Strategic Conversation: Rules-Based Lending for DBSA*. Unpublished mimeo, Development Bank of Southern Africa.

Jiang Sh., Xia J., Xu J. and J. Yan (2023). "A Theory of National Development Bank: Long-Term Investment and the Agency Problem", *Research Article, Economic Theory*.

Khalaf Alkhazaleh I.M. (2017). "Does Banking Sector Performance Promote Economic Growth? Case Study of Jordanian Commercial Banks", *Problems and Perspectives in Management*, Volume 15, Issue 2.

Kornai J. (1979). "Resource-Constrained Versus Demand-Constrained Systems", *Econometrica*, Vol. 47, No. 4 (Jul. 1979), pp. 801-819.

Kregel J. (2015). "Public Financial Institutions After the Crisis: A New Financial Deal in the Making? In: L. Burlamaqui, R. Sobreira and M. Vianna (Ed.)". *MINDS Conference on the Present and Future of Development Financial Institutions* – Rio de Janeiro, July 28-29, 2014. Rio de Janeiro: Multidisciplinary Institute for Development and Strategy (MINDS), p.17.

Lagarde C. (2015). *Ethics and Finance – Aligning Financial Incentives with Societal Objectives. Remarks at A Conversation with Janet Yellen, Chair of the Board of Governors of the Federal Reserve System, Washington D.C*. [online], available at: http://www.imf.org/external/np/speeches/2015/050615.htm [Accessed April 2017].

Lazzarini S.G. (2015). "Strategizing by the Government: Can Industrial Policy Create Firm-Level Competitive Advantage?". *Strategic Management Journal*, 36 (2015), pp.97-112.

Lazzarini S.G., Musacchio A., Bandeira-de-Mello R. and R. Marcon (2012). *What Do Development Banks Do? Evidence from Brazil, 2002-2009*, in Insper Working paper, Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=1969843.

Ludvigsen M.S., Hall E.O., Meyer G., Fegran L., Aagaard H. and L. Uhrenfeldt (2016). "Using Sandelowski and Barroso's Meta-Synthesis Method in Advancing Qualitative Evidence", *Qual Health Res*., vol. 26/issue 3, pp. 320–329.

Luna-Martinez J. and C. Leonardo Vicente (2012). *Global Survey of Development Banks*. Policy Research, Working Paper, Series 5969, The World Bank.

Lundberg H. (2018). "Bank Relationships' Contributions to SME Export Performance", *International Journal of Bank Marketing*, Vol. 37 No. 5, pp. 1143-1164.

Marston D. and A. Narain (2004). *Observations from an International Monetary Fund survey*. In Caprio, G Jr, Fletcher, JL, Litan, RE & Pomerleano, M (Eds), The future of state-owned financial institutions. World Bank/IMF/Brookings Emerging Market Series. Washington, DC: Brookings Institution Press.

Mazzucato M. and C.C.R. Penna (2014). *Beyond Market Failures: The Market Creating and Shaping Roles of State Investment Banks*. Working Paper No. 7, Institute for New Economic Thinking, New York, NY.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

Mendez A. and D.P. Houghton (2020). "Sustainable Banking: The Role of Multilateral Development Banks as Norm Entrepreneurs", *Sustainability journal* (journal of environmental, cultural, economic, and social sustainability of human beings).

Micco AJ and U. Panizza (2005). *Public Banks in Latin America. Background Paper for the Conference on Public Banks in Latin America: Myth or Reality, 25 February*, Washington, DC. www.iadb.org Accessed 14 June 2006.

Mohammed M.A., Moles R.J. and T.F. Chen (2016). Meta-Synthesis of Qualitative Research: The Challenges and Opportunities, Int J Clin Pharm., vol. 38/issue 3, pp.695–704.

Morozkina A. (2015). "The New Development Bank in the global financial and economic architecture", *International Organisations Research Journal*. January 2015, pp.68-80.

Musacchio A. and S.G. Lazzarini (2014). *Reinventing State Capitalism: Leviathan in Business, Brazil, and Beyond* (Cambridge: Harvard University Press, 2014).

Musacchio A., Lazzarini S.G., Makhoul P. and E. Simmons (2017). "The Role and Impact of Development Banks, A review of their founding, focus and influence". *Brandeis International*, Business School.

Neszmélyi G.I. (2019). "The Role of Development Banks in the Economic Development Policy of the Republic of Korea", Public Finance Quarterly, 2019/2.

Pedro Braga J., De Conti B. and G. Magacho (2022). *The New Development Bank (NDB) as a Mission-Oriented Institution for Just Ecological Transitions: a case study approach to BRICS sustainable infrastructure investment*, Revista tempo do mundo | rtm | n. 29 | ago. 2022.

Riding A.L. and Jr. George Haines (2001). "Loan Guarantees: Costs of Default and Benefits to Small Firms", *Journal of Business Venturing*, V16, Issue 6, November 2001, pp.595-612.

Rodrik D. (2004). *Industrial Policy for the Twenty-First Century*, (London: CEPR Discussion Paper 4767, 2004).

Sandelowski M. and J. Barroso (2006). *Handbook for Synthesizing Qualitative Research*, Springer Publishing Company, Inc.

Sanderson H. and M. Forsythe (2013). *China's Super-bank: Debt, Oil and Influence-How China Development Bank is Rewriting the Rules of Finance*, Wiley; 1st edition (January 22, 2013).

Shihadeh F., Naradda Gamage S.K. and A. Hannoon (2019). "The Causal Relationship Between SME Sustainability and Banks' Risk", *Economic research-Ekonomska istrazivanja* 2019, VOL. 32, NO. 1, 2743–2760.

Siraj Kh. (2004). *Development Finance Institutions (DFIs): Types, Tole and Lessons. Presentation to the Finance Forum, 22–24 September*, Washington, DC. www.worldbank. org Accessed 18 January 2007.

Stiglitz J. and B. Greenwald (2014). *Creating a Learning Society: A New Approach to Growth, Development, and Social Progress*. Columbia University Press, 2014, p. 680.

Torres E. and R. Zeidan (2016). "The Life-Cycle of National Development Banks: the Experience of Brazil's BNDES", *The Quarterly Review of Economics and Finance*, Volume 62, November 2016, pp. 97-104.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

UNCTAD (2016). *Economic Cooperation and Integration among Developing Countries Report 2016: The Role of Development Banks in Promoting Growth and Sustainable Development in the South.* United Nations publication, New York and Geneva.
UNCTAD (2016). *Trade and Development Report 2016: Structural transformation for inclusive and sustained growth*. United Nations publication, New York and Geneva.
UNECLAC (2002). "Growth with Stability: Financing for Development in the New International Context", *Economic Commission for Latin America and the Caribbean*, Santiago, Chile, March 2002.
UNITED NATIONS (2005). *World Economic and Social Survey: Financing for Development*. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs.
UNITED NATIONS (2006b). *Rethinking the Role of National Development Banks in Africa. Paper presented at the United Nations Department of Economic and Social Affairs Third Regional Consultation on Rethinking the Role of National Development Banks in Africa*, 22–23 November, Johannesburg.
Wang H. (2019). "The New Development Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank: China's Ambiguous Approach to Global Financial Governance", *International Institute of Social Studies*, Development and Change 50(1), pp. 221–244.
World Bank Group (1989), World development report. New York: Oxford University Press.
World Bank Group (2006), *Africa region: making finance work for Africa*. Washington, DC: World Bank.
World Bank Group (2012). *Global Financial Development Report 2013: Rethinking the Role of the State in Finance*. Washington D.C.: World Bank Publications, p.194
World Bank Group (2017), Survey of National Development Banks, Global Report, 2018
Xu J., Marodon R. and X. Ru (2021). *Mapping 500+ Development Banks: Qualification Criteria, Stylized Facts, and Development Trends*, The Institute of New Structural Economics at Peking University, French Development Agency, October 2021.
Ye F. (2023). *The New Development Bank and the Structure of the Multilateral Development Financial System*, Rev Dev Econ. 2023;1–16.
Yeyati E.L., Micco A. and U. Panizza (2004). *Should the Government Be in the Banking Business? the Role of State-Owned and Development Banks*, in RES Working Papers 4379, Inter-American Development Bank, Research Department, (2004).
Yeyati E.L., Micco A., Panizza U., Detragiache E., A. Repetto (2007). A Reappraisal of State-Owned Banks. Economía 7(2), pp. 209–247.
Zecchini S. and M. Ventura (2009). "The Impact of Public Guarantees on Credit to SMEs", *Small Business Economics*, 32 (2009), pp. 191-206.
Zoltán J. and V. Nicola (2009). "Entrepreneurship in Developing Countries", *Jena Economic Research Papers*, No. 2009,023.

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]

Identification of Factors Affecting the Performance of Development Banks Using a Meta-Synthesis Approach

Mohammad Ali Keshavarz Faizabadi
Doctoral student of production and operations management at Allameh Tabatabai University
(Corresponing Author)
Keshavarz.atu@gmail.com
Maqsood Amiri
Professor of Allameh Tabatabai University
amiri@atu.ac.ir
Mohammad Taqi Taqvi Fard
Professor of Allameh Tabatabai University
taghavifard@atu.ac.ir
Abolfazl Kazazi
Professor of Allameh Tabatabai University
kazazi_dr@yahoo.com

In this article, following a review of the background and literature related to development banking, an examination of the key and influential factors in development banking is conducted. The documents and resources selection criteria included the alignment of title, abstract, and content with development banks. The statistical population of this research includes available articles & resources related to development banks which are available in domestic and foreign databases, websites, and the statutes of development banks. All documents related to the subject until 2023 AD and 1402 SH were examined. Using the CASP method, 149 articles and documents were evaluated, and ultimately, a targeted selection of 85 articles/documents was subjected. 88 components, 8 themes, and 6 categories were identified, and their reliability was confirmed through Cohen's kappa coefficient. Long-term investment and financing of projects, focusing on industry and production sectors, focus on large companies, the management approach, knowledge acquisition and innovation from advanced countries, focusing on infrastructure sectors, comprehensive risk management, and improving capital structure were among the most important and recurring identified components. As this research is the first article on the meta-synthesis of factors affecting development banking performance, it provides a deeper understanding of the existing literature on these banks.

JEL Classification: F63, F65, O25, R11, R58, G21, O14
Keywords: Development Bank, Development Banking, Bank Performance, Industrial Development, Economic Development.

Reccived: 2024/01/19 Accepted: 2024/02/27

[Downloaded from qjerp.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.61186/qjerp.31.108.281]